

Tabore

BOG

NAROD

DOMOVINA

1978

EL FORTIN

1-2

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.404.235

Naročnina: Argentina 2.000.— pesov; Južna Amerika 4.— dolarje; Evropa — Avstralija 6.— dolarjev; ZDA in Kanada 7.— dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države: 10.— dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, 1655, J. L. Suárez — Bs. As., Argentina, Telefon: 766-7513.

NASLOVNA SLIKA

Kadar je minometalec v večjih rokah hrabrih slovenskih domobrancev pljuval v smrdeče, ušivo gnezdo zločinskih sužnjev v službi Stalinove perverzne svetovne zarote, so se rdeči „heroji“ razbežali kot podgane in novi Slovenec je zavaroval še eno postojanko na predstraži svobodnega človeštva v svetovnem boju za Boga — Narod — Demovino.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Enero-Febrero 1978   BUENOS AIRES   Januar-Februar 1978

ŠE EDEN, KI SE JE REŠIL

Pri žalni na Dolenjskem se je po 32 letih skrivanja pojavil nekdanji domobranec **Janez Rus**. Od junija 1945 se je skrival v domači hiši, odkrili pa so ga, ko je njegova sestra Marija v žalnj kupila „sumljivo“ veliko količino kruha. Rus je brat znanega komunista Jožeta Rusa, ki je padel leta 1944. Nekaj časa je upal, da ga bo rešil brat, ko pa ga ni bilo, je ostal skrit v domači hiši.

Poročilo pravi, da oblasti proti njemu niso nikdar vložile nobene obtožnice. Vsekakor zelo širokosrčno ravnanje, da so ga pustili na svobodi potem, ko so pobili 12 tisoč njemu enakih.

32 AÑOS OCULTO

(La Nación, Bs. As. 8. I. 78.)

BELGRADO, 7 (AP). — Janez Rus permaneció escondido, por temor a que las autoridades lo buscaran debido a sus actividades durante la segunda guerra mundial, pero finalmente se enteró de que no había orden de captura en su contra y pudo festejar su 64º cumpleaños en paz.

El diario Politika informa que Rus fue hallado escondido en un granero, junto a la casa de campo de una hermana de 75 años, en una aldea del Estado noroccidental de Eslovenia.

Rus se escondió en junio de 1945, después de que los guerrilleros del mariscal Tito tomaron el poder en Yugoslavia, dice el diario. Los pobladores de la aldea lo dieron por muerto en la guerra.

Permaneció todos estos años en el granero de su hermana, convencido de que las autoridades lo perseguían por su participación en un grupo pro-nazi esloveno.

Según el diario, Rus se incorporó inicialmente a los contingentes milicianos de Tito, pero tres meses después cambió radicalmente de posición y

pasó a formar la llamada Guardia Blanca, grupo de extrema derecha que colaboraba con las fuerzas nazis de ocupación.

Pero las autoridades no ordenaron su captura porque, ya en 1945, establecieron que Rus no había cometido crimen alguno que requiriera su procesamiento.

HALF A LIFE IN HIDING

(„Washington Post“, 9 - 1 - 78)

YUGOSLAV COLLABORATOR EMERGES TO LEARN FEARS WERE GROUNDLESS

BELGRADE, Yugoslavia, Jan. 8 (AP) — A man who hid for half his life fearing punishment for pro-Nazi wartime activity says he used to cry when he heard happy voices outside, and dared not show himself even at his mother's funeral.

Janez Rus was a 32-year-old shoemaker when he went into hiding at his sister's farmhouse in June 1945, he told the Belgrade newspaper Politika in an interview published today.

Now 64, Rus was discovered last week after his sister bought a large supply of bread in the nearby village of Zalna, in the northwestern Slovenia region, and a suspicious resident alerted police.

Rus learned then that no charges ever had been filed against him.

“Throughout these years I did nothing,” Politika quoted him as saying. “I never left the house. Through the windows I looked down to the village in the valley. People seldom passed by our house, which is isolated in the hills. When I heard happy people singing in the village I cried.”

He added, “There was no way out and I reconciled myself to the fate of a vanished man.”

When his mother died in 1966, Rus said, friends filled the house after the funeral but he remained hidden.

Politika said Rus had served for three months in 1943 with the Communist partisans of Josip Broz, now Yugoslav President Tito. Then Rus was captured by occupying German forces and joined the White Guard, a pro-German group that fought the Communists.

“When the Germans withdrew,” Rus recalled, “I was afraid of what would happen to me. My brother, Joze Rus, was a well-known partisan and I decided to hide until he returned home. I believed that it would be easier for me, with my brother present, to surrender. But my brother did not come and the years passed.”

After Rus was found last week, he learned that his brother had been killed in action in the partisan ranks on March 1944.

Rus said his living space was too small for much walking and his diet was limited, with little meat. Most of the villagers believed he had died in the war, he said, although periodic purchases of razor blades by his sister Maria, now 75, stirred rumors he was still alive.

Asked how he sees Yugoslavia now, Rus said, "I cannot recognize it. It is all changed. Houses are not the ones I remember. People changed their way of dressing."

F. G.

MISLI OB NOVEM LETU – 1978

Srečno, zdravo in zadovoljno novo leto smo si voščili, ko smo vstopili v 33. leto po Vetrinjski tragediji. Nihče od nas ni tedaj, na vetrinjskem polju niti slutil, kaj šele mislil na to, da bomo postali pravi emigrantje in da se bomo razšli širom zemeljske oble. Tedaj so naše misli bile enotne, združene v eno samo idejo, vrniti se čimprej v svobodno domovino.

Čimbolj smo se oddaljevali časovno od tistih nesrečnih majskih in junijskih dni iz leta 1945, tem bolj heterogene so postale tudi naše misli. Prva leta taboriščnega življenja so bila napolnjena s skrbmi za obstanek in šele po nekaj letih smo resno začeli razmišljati na odhod v prekomorske države. Svet je odprl vrata beguncem in mase beguncev iz južne in vzhodne Evrope so se drenjale skozi ta odprta vrata v svet. Mnogokrat niti pomislili nismo na to, kam bomo prišli in kaj nas čaka v tujem daljnem svetu: samo da gremo proč, daleč proč od mizerije, proč od nenehnega zasledovanja pred komunističnimi ogleduhi, proč od lakote in negotovosti. Odpluli smo preko široke luže z upanjem v srcih na lepšo bodočnost. Trdo smo zagrabili za delo, da si zopet ustvarimo človeku primerno življenje, vezi med nami pa so postale vedno šibkejše. Delo, nove skrbi in težave ter silne daljave, ki so nas ločile, so nas hote ali nehote odvojile. Odnosi med nami so se zrahljali; le družinske in globoke prijateljske vezi so še ostale nepretrgane. Medvojni dogodki, pa tudi naša narodna tragedija so postajali iz leta v leto bolj megleni in tudi nekdanja tako močna ideja, vrniti se v svobodno domovino, je postala le še skromna iskrica nekaterih posameznikov.

Čim večkrat smo si v toku časa voščili „srečno novo leto“, tem manj je ostalo upanja, da se bomo sploh še kdaj vrnili. Toda v večini od nas je ostal močan krščanski duh, zaradi katerega smo nekoč stopili v boj proti komunistični zaroti. Bili smo vzgojeni v krščanskem duhu, zato smo hoteli ostati brezkompromisni borci proti brezbožnemu komunizmu. Domo-tožje in pri nekaterih srčna želja, še enkrat videti ostarele starše doma, so omajala nekatere od brezkompromisnosti. Najprej posamezno, nato so naši

ljudje kar v trumah začeli obiskovati rodno domovino; in od tedaj naprej ni bilo v emigraciji več tistega monolitnega protikomunističnega duha.

Tisti, ki so v svojih mislih imeli načrte za obisk domovine, so se nekako potegnili nazaj od vsakega udejstvovanja misleč: „Ni se dobro kompromitirati, ako mislim iti domov na obisk.“ Človek nekako razume tiste, nekdanj goreče protikomuniste, ki so šli na tih in hitri obisk svojih staršev; toda kaj tisti, ki skoro leto za letom hodijo na počitnice v domovino, kot bi hodili na romanje. Komunistom to seveda prija. Namenoma so odprli mejo beguncem kljub temu, da je še dve leti po vojni Tito na ves glas po radiu razglašal svarilo tistim, ki so zapustili doovino: „Nikada više nećete videti rodne grude!“ — Tako in podobno je vpil po radiu sam Kumrovac. Toda premislil je in zaradi svoje elastične taktike odprl meje, da so begunci prihajali domov, prinašali tujo, doma zaželeno valuto in se opajali z dihanjem domačega zraka. Komunistična taktika je bila dobro premišljena; kajti dobro so se zavedali, da bo protikomunistični duh med emigracijo začel pešati, čim več beguncev bo posečalo domovino. Od začetka so vsakega pustili pri miru, kasneje pa, zopet po načrtu, so začeli tega in onega prijemati, zasliševati itd. Komunistična taktika je zopet bila uspešna, kajti zaslišanci niso o tem prav nič govorili, ko so se vrnili v svet; nekateri pa so celo bili vpreženi v njihov špijonski voz.

Leta so šla mimo nas. Mnogo tistih, s katerimi smo bili še skupaj v taboriščih, je odšlo v večnost, romanja v domovino pa se stopnjujejo iz leta v leto kljub temu, da sedaj skoraj vsakega povabijo na „razgovor“. Ne le to. Med emigracijo sedaj kar mrgoli špijonov in pa legalnih komunističnih uslužbencev, ki načrtno razbijajo emigracijo. Ustanavljajo med nami svoja društva, krožke, prirejajo piknike, organizirali so radio programe v naseljih, kjer živi veliko emigrantov. Prav nič ne skrivajo, kdo so in kaj delajo, in prišlo je celo tako daleč, da protikomunistični emigranti v svobodnem svetu hodijo na prireditve, na katerih se poje slava partizanstvu in na katerih plapola z rdečo zvezdo umazana partijska slovenska zastava.

Ob vsem tem dogajanju se človek v tem 33. letu emigracije resno vprašuje: „Ali je res mogoče, da med nami že dominirajo komunistični špijoni in da se med našo mladino razliva komunistična ideologija? Kje je naš borbeni duh, tisti duh, ki nas je tako močno povezal najprej v borbi, nato pa v Vetrinju?“

Pred nedavnim sem bral zapiske z letošnjega kongresa organizacije American Friends of Anti-Bolshevik block of Nations, Inc. (AF-ABN). Iz teh zapiskov je razbrati nujni apel protikomunističnim beguncem za borbo proti komunistični špijonaži in pa za človečanske pravice. V zapiskih je jasno prikazano, koliko imajo komunisti koncentracijskih taborišč širom komunističnega sveta. Komunisti so še vedno bojevit in počasi, toda načrtno nevtralizirajo zapadni svet, ki ali ne vidi komunistične taktike, ali pa sam zaradi svoje šibkosti dopušča, da sovrag uspeva. Veliko po-

zornosti je zgoraj omenjeni kongres posvetil številnim disidentom v komunističnih deželah. Število in borbenost disidentov se veča iz leta v leto. Malokdo bo morda vedel o dejavnosti disidentov v vzhodnem Berlinu, kjer so septembra 1977 imeli večje zborovanje in je prišlo do spopada s policijo. 700 ljudi je bilo aretiranih, v spopadu pa preko 200 ranjenih in nekaj tudi mrtvih. Največ aktivnosti proti komunizmu je na Poljskem, kjer imajo protikomunisti svoje ilegalno glasilo „Glas svobodne Poljske“ in temeljito izvedeno podtalno organizacijo. Ob branju teh zapiskov se človek čudi, kako to, da naša emigracija ni povezana z delom AF-ABN in zakaj smo mi ostali tako ozki, lokalni patrioti. Le z organiziranim in močnim nastopom bo možno v zapadnem svetu vplivati na javne delavce in na javnost, da zavre jez komunistične ekspanzivnosti in da se resno in odločno zavzame za človečanske pravice narodov in posameznikov. Le v slogi in v mogočnem združenju je upanje na uspeh.

Ozrimo se okoli sebe in spoznajmo vendar, kako komunisti razpletajo svoje mreže med emigracijo. Pomislimo na ideale, zaradi katerih smo šli na okope, ideale zaradi katerih smo zapustili rodno grudo; pomislimo, na tisti cvet slovenskega naroda, ki je bil zverinsko poklan, poklan zato, ker je ljubil svoj narod in ker je ostal zvest krščanskemu duhu. Pa še na eno pomislimo! — Na našo mlačnost in nepripravljenost nadaljevati boj, ki smo ga začeli pred 36. leti. Priznajmo, da nismo dosledno izpolnjevali oporoke naših padlih; obenem pa sklenimo, da bomo v bodoče zamahovali skupaj in s prerojenim duhom izvrševali poslanstvo, ki nam je bilo naloženo, ko nas je Vsemogočni ohranil pri življenju. Tako in le tako bodo naše želje in voščila o „SREČNEM NOVEM LETU“ iskrena in bodo imela svoj pravi pomen.

BOŽIČ 1977 IN NOVO LETO 1978

(Z zamudo smo prejeli, pa zato na tem mestu prinašamo. — Op. ur.)

Pozdravljeni, bratje, in mir z vami v tem svetem božičnem času. Veliki praznik **Gospodovega rojstva** je zopet pred durmi in kot že tolikokrat popreje, si bomo voščili vse dobro. Zbrali se bomo ob družinskih jaslicah in po naših starih običajih, ki smo se jih naučili od naših staršev, bomo prosili kneza miru, da nam nakloni duševni mir, da obvaruje naše družine pred vsem hudim in da nam podeli svoj žegen. Hote ali nehote bodo naše misli nujno poromale tudi v preteklost. Poromale bodo v našo zasužnjeno domovino, tja pred nekoč domači krov. O, koliko spominov bo na sveti večer oživelo v naših srcih, naše duše pa bodo prepojene z ljubeznijo do naših dragih — do naših staršev, bratov in sestra. Spomnili se bomo tudi tistih težkih časov, ko je naš narod krvavel zaradi komunistične zarote. Hvaležno se bomo poklonili spominu naših pomorjenih soborcev, katerim se

imamo zahvaliti, da smo ostali živi in da v svobodi danes obhajamo božične praznike.

Bratje, le pomislimo na preteklost in učimo se iz nje, da bomo v bodoče bolje pripravljene na dogodke, ki so pred nami. Ne prezrimo dejstva, da komunisti, ki so leta 1945 zaslužili našo domovino, niso utihnili. Oni delajo noč in dan; med nas pošiljajo svoje propagandiste in razpletajo mreže nesoglasja med nas, kajti njih namen je nevtralizirati emigracijo, da bi ta bila popolnoma nezmožna spregovoriti resnico tedaj, ko pride doma do prevrata-spremembe; ne nasedajmo jim, obrnimo se s prošnjo k našim mučencem, da nam oni pomagajo vztrajati — biti eno — in brezkompromisno nadaljevati boj za svobodo našega naroda.

**GLAVNI ODBOR VOŠČI VSEM ČLANOM IN NJIH DRUŽINAM
BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO TER ZDRAVO NOVO LETO.**

Za Glavni odbor

Ivan Palčič
predsednik

PO TITU – KAJ?

Med razmišljanji, kaj se lahko primeri po Titovi smrti v Jugoslaviji, je vredno prebrati tudi članek, ki ga je napisal v reviji „Ost-Dienst“ dober poznavalec razmer v naši domovini, poznani bivši belgrajski dopisnik zahodno-nemške revije „Der Spiegel“ Hans-Peter Rullman, in iz katerega za naše bralce brez komentarja posnemamo nekatere najbolj značilne odstavke. — Op. ured.

Trenutno govori vse za to, da se bo v Jugoslaviji ponovil kitajski razvoj (po Maovi smrti): Predsedništvo SFRJ, kolektivno vodstvo, ki ga je postavil Tito, bo po kratkih notranjih borbah za oblast razpadlo, — ali pa bo v njem prevladala določena majhna skupina, kateri bodo ostali samo v okras. Prav tako kot na Kitajskem kjer je prevzela oblast majhna skupina generalov pod civilnim vodstvom bivšega funkcionarja državne varnosti, se tudi v Jugoslaviji vojska ponuja kot dejstvenik reda...

Skraja se bo v sistemu kaj malo spremenilo. Vojska je že po svojem organizacijskem značaju kaj malo zainteresirana na širjenju demokracije, recimo, na daljnem razvoju samoupravnega sistema. Njene predstave o družbenem redu odgovarjajo bolj moskovskemu vzorcu, kar bo Sovjetska zveza z občutnim pritiskom na slabo vodstvo po Titovi smrti nedvomno izkoristila...

Predpostavljajo, da se bo po Titovi smrti delavnost emigrantov na zahodu občutno povečala — pa tudi v državi sami ni mogoči izključiti nemi-

rov —, bi se takšno jugoslovansko vodstvo utegnilo znajti pred potrebo, da bi v skrajni življenjski nuji samo pozvalo Sovjete v deželo...

Za stotisoče emigrantov iz Jugoslavije, ki žive na zahodu, bi takšen razvoj pomenil polom. Samo malo je Hrvatov, ki mislijo, da Sovjeti ne bi imeli interesa na centralistični sovjetizirani Jugoslaviji, temveč, da bi z likvidacijo večnarodne države pomagali nezadovoljnim narodom do njihovih večjih pravic...

Pesimizem bi lahko bil popoln, če ne bi imeli zelo izvirnega in doslej edinstvenega razvoja v Španiji... Neobremenjen z žalostjo zaradi propasti desničarskega avtoritarnega režima v Španiji, je večji del emigracije iz Jugoslavije v stanju, stvari bolj trezno ocenjevati. Mislim, da bi bil tudi v Jugoslaviji možen „španski“ razvoj... Ni nujno, da bi proces, ki je tudi v Španiji veljal kot utopijski, moral veljati za takšnega v Jugoslaviji, če bo Zahod energično izrazil svoj občasni interes za Balkan in demokratični razvoj v Jugoslaviji. Kajpak stanja v Jugoslaviji ne moremo brez nadaljnjega primerjati s položajem v Španiji... Zahod bi se lahko skliceval na to, da je za njaj važna ponovna vzpostavitev odnošajev, kakršni so bili določeni v Jalti: Jugoslavija mora postati zopet — fifty-fifty — mešano vplivno področje... —

T A B O R

Naše glasilo „Tabor“ je demokratična revija vseh domobrancev in drugih protikomunističnih borcev. Kot taka ni pod kontrolo nobene politične stranke ali skupine. V demokratični družbi (kot jo razumemo v Severni Ameriki) ima vsak pravico napisati svoje mnenje, ali poročati zgodovinske dogodke tako, kot jih je poznal ali sam doživljal. Naravno, da taki spomini niso v skladu z miselnostjo vseh ljudi. Isto kot revija „Tabor“ ali naša organizacija ni v skladu z diktaturo v domovini, ali z miselnostjo nekaterih političnih ljudi v emigraciji. To pa je jasno potrdilo, da sta naša organizacija in revija nekaj posebnega; nekaj neobičajnega za slovensko tradicijo; zato pa je nekaj, kar je neizpodbitno dozorelo.

„Tabor“ torej ni strankarsko-politično glasilo, zaradi česar nima in ne more imeti — „določene linije“. To je glasilo vseh, ki smo ostali zvesti ideji slovenskega domobranstva in njenemu ustanovitelju pok. gen. Rupniku. V domobranstvu smo bili ljudje različnih pogledov in prepričanj glede slovenske politične problematike, toda vsi z enim in istim ciljem: Za slovensko svobodo in demokracijo! Zato naš poziv in naše geslo: Svobodni sveta, združite se! Za Boga — Narod — Domovino!

To je bistvo naše organizacije na zunaj. Na znotraj pa ima socialni namen: pomagati našim invalidom. V teh dveh ciljih pa je povedano vse.

USODNI DNEVI – USODNI KORAKI

(Nekaj gradiva iz arhiva izvirnih dokumentov)

Dnevnik dr. Stanka Kocipra, adjutanta in osebnega tajnika prezidenta generala Leona Rupnika**23. april 1945**

Pri meni se je oglasil msgr. Matija Škerbec. Pretveza mu je bila, da bi dobil serije novih pokrajinskih znamk za škofijsko dobrodelno pisarno, v resnici je pa poizvedoval, kakšno je razpoloženje do politikov. Rekel sem mu, da prihaja čas, ko morajo politiki generalu pomagati zbirati sile za domobranstvo, ker nas bo samo granitna trdnost in enotnost reševala. Obljubil je, da bo v tem smislu delal pri politikih.

Gral. L. Rupnik: „Kar pridejo naj! — Naj kar pridejo! — Če sta pripravljenost in zaupanje res tu, bomo z malo dobre volje našli tudi način, da premagamo Rösenerjevo nezaupljivost... — Fant... veš, kaj to pomeni... — v tem času...?“

26. april 1945

Ob 6 popoldne sta kot rezultat mojega razgovora s Škerbcom prišla k generalu dr. Marijan Zajec in dr. Ivo Česnik. Predvsem sta hotela, da prezident zasigura sigurno evakuacijo politikom, „ki so ves čas naše protikomunistične borbe stali v prvi vrsti.“ General jim je dejal, da je urad za evakuacijo sicer že formiran (dr. Trstenjak), da pa bo zelo srečen, če pri tej stvari pomagajo, ali jo celo prevzamejo politiki. — Zdi se mi, da je tudi ta obisk bil samo informativnega značaja, ker sem mimogrede videl na listku, s katerega je Marijan Zajec bral razne točke, s katerimi je vlekkel iz generala izjave, da je imel napisano: „Razgovori samo informativnega značaja.“ General jima je obljubil, da bo storil vse, da pridejo politiki v dober kontakt z Obergruppenführerjem Rösenerjem.

27. april 1945

General je govoril z Rösenerjem, ki je odobril politikom, da sodelujejo pri delih za evakuacijo. — Ob 15 je general sprejel Marijana Zajca in mu to sporočil, nakar je baje Marijan Zajec odpotoval proti Gorici. (Partizanski klin med nami in med Angleži na Primorskem!)

28. april 1945

Ob 8 vojni svet: Operacija — obramba — evakuacija — umik domobranstva.

Ob 12 je škof dr. Gregorij Rožman telefoniral prezidentu, naj se udeleži popoldne ob 16 razgovorov z „Narodnim odborom“ pri njem v škofijskem dvorcu.

Popoldne ob 16 sva prišla z generalom v škofijski dvorec. Sprejel naju je škof sam.

V njegovi pisarni so bili zbrani sledeči: Za SLS: dr. Joža Basaj, dr. Albin Šmajd, ravn. Bogumil Remec, msgr. Matija Škerbec, Franc Bajlec, Marko Kranje in Srečko Baraga. Za JNS: dr. Pestotnik, dr. Marijan Zajec, inž. Bevc in Rudolf Žitnik. Za social-demokrate: dr. Celestin Jelenc.

Sestanek je otvoril škof in rekel, da nima z vso stvarjo nobenega opravka, ampak da je „dal na razpolago samo streho v tako usodni uri, kot leta 1942, ko so ustanovili Vaške straže.“

Potem naju je pozdravil ravn. Bogumil Remec kot pooblaščenec vseh strank, hvalil generalove zasluge in poudaril, da „so predvsem politiki, ki so stali v prvi vrsti borbe proti komunizmu, v veliki nevarnosti in jih je treba evakuirati na varno.“ — Predvsem pa naj general poda poročilo o položaju, da bodo vedeli temu primerno začeti svojo akcijo.

(Sledi)

Stane Buda

ČETNIŠTVO IN DOMOBRANSTVO

(Spomini 17. del)

Spomini na to kočljivo vprašanje se nanašajo samo na našo 24. četo in nimam nobenega namena, da bi posploševal svoje doživljanje ali da bi s tem hotel žaliti četnike in ostale jugoslovansko usmerjene Slovence. —

Ker je bila naša borba tipično samoobrambena značaja, ni pri sprejemanju prostovoljcev v domobranstvo igralo prav nobene vloge politično prepričanje posameznikov. Med častniki — že takrat pri zbiranju v realki — so bile zastopane vse mogoče struje; tako bivši aktivni častniki, bivši četniki, liberalci, pristaši SLS itd. Prav nič nas ni motilo, da so tudi častniki srbske narodnosti pristopili v naše vrste. Nič nas ni zanimalo, v kateri „legiji“ je bil kdo vpisan in kaj je bil pred domobranstvom. Vsak protikomunist je bil dobrodošel. Glede moštva in podčastniškega zbora ni bilo težav, saj so bili v realki zbrani borci bivših Vaških straž —, torej sami prekaljeni katoliški protikomunisti, pristaši SLS ali vsaj njeni somišljeniki.

Tudi moštvo 24. čete, ki se je formirala v decembru 1943. leta in se potem vadila na ljubljanskem letališču, — bil sem takrat poveljnik 1. voda in namestnik poveljnika čete — so s prav redkimi izjemami sestavljali borci prejšnjih VS. Ko se nam je čez par dni pridružil še tretji častnik, ki je prevzel poveljstvo 2. voda, nadporočnik J. B., ki je imel dolgo brado — pozneje se je obril — nisem niti malo slutil, da smo dobili v četo tudi četnika. Tipičen primer, da me sprva nazorno prepričanje domobrancev ni zanimalo. —

Ko je bila naša četa v Velikih Laščah, nisem prišel v stik z nobenim „aktivnim“ četnikom, ker jih ni bilo v bližini, vendar pa so mi fantje večkrat pripovedovali, ko so obnavljali spomine na VS, kako prezirljivo in nekorektno so se četniki — posebno oficirji — obnašali nasproti njim, zlasti še ob italijanskem razpadu. Zaradi vseh teh doživetij so bili zelo protičetniško razpoloženi.

Med borbo v Višnji gori — od 22. do 24. 6. 44. — sem pa tudi sam uvidel, da s četniki ni mogoče sodelovati, ker se je tam očitno pokazalo, da nočejo imeti nobene zveze z nami. Ko smo zasedli to mesto, smo vedeli, da v bližnji vasi Polici tabori neka četniška enota. Drugi dan borbe, ko je partizanski pritisk dosegel svoj višek, je naša četa poslala patruljo v to smer, da bi dobila stik z njimi in jim sporočila željo bataljonskega poveljnika, naj za hrbtom napadejo partizane, da bi tako skupno na tistem delu pretrgali partizanski obroč in s tem olajšali naš položaj. Patrulja se je res srečno prebila skozi partizanske zasede in prišla do Police, toda četnikov že ni več dobila tam, ker so se umaknili drugam brez vsake borbe. Takrat je tudi v meni „zavrelo“, ker sem spoznal, da četniki vodijo svojo „politiko“. Proti partizanom se nočejo boriti, Nemcev ne napadajo, nam pa tudi ne pomagajo, kadar smo v stiski.

Tako nerazpoloženje nasproti četnikom je v četi ostalo tudi potem, ko je bila prestavljena na Ig. Fantje sami niso dovolili, da bi se jim dala kakšna materialna pomoč. Niti en sam naboj ni smel preiti v njihove roke. Razumljivo je, da je bilo vsem tistim redkim, ki so drugače mislili, nemogoč obstoj v naši četi, ali pa so se morali potuhniti. Verjetno je bilo to protičetniško razpoloženje v četi tudi eden od vzrokov nenadnega odhoda vódnika 2. voda, kar sem že omenil v 13. delu spominov.

V zvezi s tem se še prav dobro spominjam dogodka, ki se je pripetil v jeseni 1944. leta. Nekega dne je nastal na položaju splošni alarm brez moje vednosti, vendar pa so mi takoj sporočili, da je naša straža na „pijavšem“ bloku ozir. zaporu ustavila predhodnico notranjskega četniškega odreda, ki je hotel preko Iga preiti na borovniško stran. Nastal je splošen preplah ozir. klic k orožju. Domobranci so se končno pomirili in po mojem ukazu je vódnik 1. voda pod stražo pripeljal poveljnika tega odreda — mislim, da je bil poročnik Sajé — k meni v pisarno. Sprejel sem ga sicer vljudno, toda odpravil po par minutah. Na njegovo prošnjo sem mu izjemoma dovolil, da se lahko z moštvo zaustavi v vasi Matera, toda samo za 24 ur. Odred je še pred potekom dovoljenja odšel iz mojega področja. Kakšni so bili njegovi vojaki, ne vem, ker jih nisem videl, vendar so mi potem vódniki povedali, da so bili zelo slabo oblečeni — poveljnik je bil v lepi jugoslov. uniformi —, v različnih uniformah in slabo oboroženi. Vsega skupaj je bilo kakih sto mož — torej dobra polovica naše čete — vendar je oddelek imel visoko zvoneč naslov: „Notranjski odred“. —

Vpliv četništva, sokolstva ozir. jugoslovanstva na splošno je bil v domobranstvu verjetno zelo velik. Dva primera naj potrdita to moje mnenje.

Poveljnik je zbrano ozir. postrojeno enoto pozdravil z besedami: „Domobranci: Zdravo!“, nakar so mu oni enoglasno odgovorili z: „Bog daj!“ Lep pozdrav in lep odgovor, vendar sem končno uvidel, da pri pozdravu le nekaj ni v redu. Ta „Zdravo“ je namreč lahko pomenil „pozdravljeni“ (kot n. pr. v molitvi: „Zdrava, Marija...“) ali pa prejšnji sokolski pozdrav. Ker je za prvi pomen pozdrava odgovor domobrancev popolnoma nesmiseln, je prišlo v poštev samo drugo tolmačenje. Ko sem na Igu v juliju 1944. leta prevzel poveljstvo 24. čete, sem na lastno odgovornost izpremenil ta pozdrav v: „Domobranci: Srečno!“. S tem pozdravom sem jim želel vso srečo, tako v borbah kot v življenju in domobranci so s svojim odgovorom: „Bog daj!“ prav tako potrdili, naj Bog da srečo vsem skupaj. Sokolski smisel pozdrava je s tem odpadel. Ta pozdrav sem uporabljal vseh devet mesecev do konca domobranstva, ne vem pa, če je kak drug poveljnik izpremenil prvotni pozdrav. —

Prvo domobrantsko himno „Domobranci, legionarji, svojo zemljo ljubimo...“ smo sprva vsi z največjim navdušenjem prepevali, ker ima pač lepo besedilo in „udarno“ melodijo. Ta melodija pa se mi je zdela nekako znana in sem jo v mladosti že moral nekje slišati; vendar pa je trajalo precej dolgo, da sem se končno le spomnil drugega besedila z istim napevom. Bila je to koračnica, ki so jo po prvi svetovni vojni peli najbolj zagrizeni jugoslovanarji „Orjunaši“ — Orjuna: ORganizacija JUgoslovanskih NAcionalistov — in ki je začevala z: „Orjunaši, mi četaši, svojo zemljo ljubimo...“. Zelo me je razjezilo, ko sem spoznal, da so nas četniki, ki so bili v domobranstvu, s to pesmijo nekako preslepili ali po njihovo „nadmudrili“. Ker je melodija te „naše“ koračnice zaradi svojega prvotnega pomena naravnost žalila nas domobrante, KI SE ZA JUGOSLAVIJO NISMO BORILI, zato sem potem na Igu NAJSTROŽJE PREPOVEDAL petje te koračnice. Domobrancem sem razložil vzrok in pomen te prepovedi. Ni bilo ugovarjanja, ker smo bili glede tega enotnih misli. —

To bi bili nekateri moji spomini na četništvo, ki pa so seveda omejeni na meni znano okrožje (Vel. Lašče-Višnja gora-Ig), vendar pa bi si dovolil še nekaj osebnih pripomb. Če imam pred očmi našo 24. četo, lahko zatrdim, da so bili „jugoslovanarji“ v domobranstvu v veliki manjšini, vendar pa to ne more biti splošno merilo. Potrebno bi bilo, da bi še drugi preživeli poveljniki domobrantskih čet podali svoje mnenje in opisali svoje izkušnje, vendar pa smatram, da je nas domobrante — predvsem borce — prav domobranstvo tako preustrojilo, da se za kakršnokoli Jugoslavijo (s kraljem ali brez njega) ne bi nikdar PROSTOVOLJNO borili. —

Četništvo sem smatral takrat za neko nepotrebno igračkanje, kajti nasproti 12 tisočem domobrancev tistih 500 ali 600 slov. četnikov, formiranih v štirih odredih, res ni predstavljalo nobene sile in moči. Čeprav sem smatral njihovo delovanje za nepotrebno ecpljenje sil v borbi proti komunizmu, vendar pa danes sodim, da so imeli — in da imajo še danes — vso pravico do svojega obstoja in da so bili zaradi svoje ideje celo PRED Domobranstvom.

Imeli so namreč svoj narodno politični program: poleg samoobrambe tudi borba za obnovitev kraljevine Jugoslavije. Domobranstvo in domobranci pa kakega določnega slovenskega narodno političnega programa nismo imeli, kajti samoobramba ozir. borba za svobodo (misli, govora, združevanja itd.) se ne more smatrati za narodni program. Čeprav smo ponosno razvili slov. zastavo, je slov. narodna zavest le počasi zorela (več o tem drugič). Na žalost Ehrlichova ideja o samostojni slov. državi takrat še ni prodrla med ljudstvo...

Kar se tiče že omenjene koračnice, bi še omenil, da mene prepoved, ki sem jo izdal na Igu, še vedno veže, ker nisem izpremenil svojega nazora. Prosil bi prireditelje „domobranskih“ proslav, zlasti pa pevovodje naših zborov, naj pri teh proslavah to pesem za vedno izbrišejo iz svojih programov, kajti domobranci nismo bili — „Orjunaši“. —

Stanko Mrak

ODLIKOVANJE ZA HRABROST

V dopisu v spomin ob 30-letnici mučeniške smrti ustanovitelja in poveljnika slovenskih domobrancev gen. Leona Rupnika sem tudi omenil, da je gen. Rupnik v aprilu 1945 v Soteski pri Novem mestu izročil meni in mojemu bratrancu Tonetu Uherniku odlikovanje za hrabrost, katero nama je bilo podeljeno od nemške vojske. Nekdo me je vprašal (in bi še kdo lahko tako mislil), da je to odlikovanje bilo podeljeno za najino brutalnost v boju. Naj tu pojasnim vzrok za to odlikovanje...

Bilo je nekako proti koncu meseca septembra 1943, ko so komunisti napravili po italijanski kapitulaciji splošno ofenzivo na Dolenjskem v smeri proti reki Savi. Blizu tisoč bivših Vaških stražarjev iz novomeške okolice se je takrat že zbralo na levem bregu reke Krke, in smo se skupno z nemškimi graničarji umikali proti reki Savi. Na bivšem mejnem prelazu Javorski pil (tu je bila do takrat meja med Italijani in Nemci) smo se hoteli odpočiti preko noči. Ponoči pa so nas napadli partizani. Nekaj naših edinic je bilo ob cestah (kot je rekel soborec: v tistih hudičevih grabnih), zato je bil za te umik res težaven; vendar smo se izvlekli brez večjih izgub verjetno v vas Presko. Kraj je bil oddaljen le nekaj kilometrov od mesta, kjer smo bili napadeni; in tu smo se v jutru zopet zgrupirali.

Naš položaj je bil resen, ker so komunistični partizani kontrolirali vse ceste tudi z italijanskim oklopnim orožjem. Nemški poveljnik (imena se ne spominjam) bi seveda rad spoznal naš položaj. Tega pa je bilo mogoče ugotoviti le na mestu, kjer smo bili prejšnji večer napadeni, t. j. na Javorskem pilu, kjer je bilo cestno križišče. Na ta kraj bi hotel poslati izvidniško patrolo, ki naj bi ugotovila, ali se partizani pripravljajo na ponoven napad.

(nadaljevanje na ovitku)

SOLŽENICIN IN USODA RUSKEGA NARODA

Pred leti je Sovjetska Zveza izgnala v tujino in odvzela državljanstvo pisatelju *Aleksandru Solženicinu*, ki je l. 1970 dobil Nobelovo nagrado za literaturo. Od takrat se je njegovo ime večkrat omenjalo v svetovnem časopisu.

Solženicin se je rodil decembra 1918, torej že po zmagi boljševikov v Rusiji. Rastel in šolal se je torej v okolju, ki je bilo vseskozi prepojeno s komunistično ideološko propagando in vsem silovitim psihološkim pritiskom, kakršnega zna izvajati na mladino komunistična partija.

Otroška leta je preživel pri materi, ki je zgodaj ovdovela. Živela sta v pomanjkanju in v silno revnem stanovanju, ker mati ni pripadala partiji in njenim krogom ter je bila vsled tega v poklicu povsod zapostavljena.

Solženicinov oče je bil v prvi svetovni vojni ves čas na fronti proti Nemcem in je bil večkrat odlikovan za hrabrost. Očetova odlikovanja iz carske vojske sta z materjo zakopala na vrtu v strahu pred hišno preiskavo. Če bi namreč Čeka (sovjetska politična policija, ki se je pozneje imenovala GPU in se sedaj imenuje KGB) našla v hiši odlikovanja iz nekdanje carske vojske, bi lahko mater že samo zaradi tega obtožili protirevolucionarnega dejanja, ki so ga kaznovali z ječo in koncentracijskem taboriščem.

Po dovršeni srednji šoli je Solženicin na univerzi v Rostovu študiral matematiko in fiziko.

Ko je izbruhnila druga svetovna vojna, je bil mobiliziran in je prišel v vojaško šolo za topniške oficirje. Pozneje so ga poslali na fronto proti Nemcem. Kot stotnik in komandir baterije je bil v začetku l. 1945 s svojo edinico v Vzhodni Prusiji v borbah z nemškimi četami, ki so se umikale.

Na fronti si je dopisoval s svojim prijateljem iz mladih let, ki se je nahajal tedaj kot oficir na ukrajinski fronti. V pismih sta oba mlada oficirja prikrito kritizirala Stalina in njegovo diktaturo.

Vojaška cenzura je pisma odkrila. Solženicin je bil nato februarja l. 1945 aretiran na fronti in obsojen na 8 let prisilnega dela. To je bila za takratne razmere zelo mila kazen, ker so upoštevali Solženicinove vojaške zasluge in hrabrost na fronti. Normalna kazen za najmanjšo kritiko Stalina je bila tedaj 20 do 25 let, včasih tudi smrtna kazen.

Po osmih letih prisilnega dela v raznih taboriščih pod najtežjimi okolnostmi, so Solženicina l. 1953 izgnali v azijsko provinco Sovjetske Zveze blizu kitajske meje.

Po Stalinovi smrti se je l. 1956 končno mogel vrniti v evropsko Rusijo. Z vso dušo se je posvetil pisateljevanju in l. 1962 je bila v Moskvi objavljena njegova prva knjiga „En dan v življenju Ivana Denisoviča.“

V knjigi popisuje življenje in trpljenje v taborišču na prisilnem delu. Da je taka knjiga sploh lahko v Sovjetski Zvezi izšla, je vzrok v tedanji poli-

tiki Kruščeva, katere cilj je bil — odkriti Stalinove zločine, zrušiti do tedaj razširjeno oboževanje Stalina in onemogočiti Stalinovi kliki, da bi se obdržala na vladi.

Po padcu Kruščeva je postala Solženicinova knjiga v Sovjetski Zvezi prepovedana in so jo vzeli iz vseh knjigarn.

Nadaljne znane Solženicinove knjige so „Prvi krog pekla“, „Rakov oddelek“ in zgodovinski roman „Avgust 1914“. Te knjige so bile objavljene le na Zapadu, v Sovjetski Zvezi niso smele iziti.

Kmalu po l. 1965 je partija začela intenzivno kampanjo proti Solženicinu, ki jim je bil trn v peti. Na drugi strani pa je on sam postal in se spreminjal vedno bolj v simbol ruskega naroda v njegovem odporu proti vsiljenemu komunističnem sistemu. Da ni bil aretiran in v drugič poslan v ječo, je bil vzrok v tem, ker je dobil Nobelovo nagrado za literaturo in postal svetovno znan. Sovjeti so se bali svetovnega škandala, če bi ga poslali zopet v Sibirijo ali ubili.

Koncem l. 1973 je v Parizu izšel prvi del njegove grandiozne knjige „*Otočje Gulag*“, kjer v podrobnostih popisuje strahote koncentracijskih taborišč ter vso nizkotnost in podlost komunistične partije, ki nosi za vse to odgovornost.

Ko je nato ob začetku l. 1974 Solženicin še objavil svoje „odprto pismo sovjetskimi voditeljem“ in poziv ruskemu narodu „ne živite z lažjo na jeziku“, je bila mera sovjetske potrpežljivosti polna. Solženicina so izgnali iz domovine.

Solženicinova usoda bi bila prav gotovo drugačna in on sam bi končal nekje v Sibiriji ali s strelom v tilnik, če ga ne bi že ves svet poznal zaradi knjig in Nobelove nagrade. To je tudi potrdil Molotov, nekdanji sovjetski zunanji minister in prijatelj Stalina. Ko so ga novinarji vprašali, kaj bi se zgodilo s Solženicinom za časa Stalina, je Molotov odločno rekel: „Ustrelili bi ga na mestu!“

V naslednjih odstavkih so v kratkem podane najbolj zanimive stvari iz knjige „*Otočje Gulag*“, v kateri se zrcali in odraža vsa tragika ruskega naroda v zadnjih 60 letih.

NASILJE BOLJŠEVIKOV

Od samih začetkov revolucije dalje je boljševiski sistem en sam neprekinjen val nasilja in zločinov nad ruskim narodom.

Čim so v državljanski vojni rdečearmejci zasedli kakšen kraj ali ozemlje, so se takoj pojavili posebni oddelki komunistične Čeke, ki so v velikem obsegu začeli z likvidacijami. Pobili so vse, na katere je padla samo senca suma, da niso na strani revolucije. Dostikrat je bil kdo likvidiran samo zato, ker je pripadal takemu družbenemu razredu, ki na splošno ni bil navdušen za boljševiski prevrat.

Po poročilih iz tedanje dobe so postale puške v rokah Čekistov vroče

in se segrele, ko so uničevali ljudi v kakem kraju, ki je padel v roke rdečim. V dobi neposredno po zmagi komunistov so izginili celi sloji dotedanje ruske družbe, kakor n. pr. posestniki, večji kmetje, trgovci, podjetniki i. t. d.

Ali je bil kdo od likvidiranih česa kriv ali ne, o tem se takrat niti vprašalo ni. Komunisti so se držali splošnega navodila, ki ga je januarja 1918 izdal Lenin: „Očistite deželo vsake nesnage!“ — To je pomenilo množične likvidacije, kakor jih ruska zgodovina do tedaj ni poznala.

V obmorskih krajih so imeli boljševiki navado, da so stare ladje in splave napolnili z zvezanimi ujetniki. Nato so vse skupaj odvekli proti odprtemu morju, navrtali ladje in splave, ter jih — potopili.

V prvih letih po revoluciji so čekisti v svojih časopisih „Rdeči teror“ in „Rdeči meč“ javno pisali o terorju. Zagovarjali so v teh časopisih n. pr. mučenje ujetih nasprotnikov ter vse to pojasnjevali z marksističnega stališča in opravičevali s cilji svetovne revolucije.

En sam značilen primer iz tiste dobe: Čeka je aretirala ženo nekega bivšega carskega oficirja in jo obtožila, da je vedela, kje se skriva njen mož, pa ga ni naznanila Čeki. Žena je bila zato obsojena na smrt in ustreljena, čeprav je bila noseča in pred porodom.

Minila so leta in desetletja, odkar so komunisti prišli na oblast. Človek bi pričakoval, da se bo teror omilil in počasi prenehal.

Vendar ni bilo tako. Teror se je nadaljeval in dobil za časa Stalina tako obliko in mero, ki se zdi današnjemu evropskemu človeku fantastična in nemogoča.

Komunistična policija Čeka je postala vedno bolj mogočna in je odločala brez vsake omejitve o usodi posameznikov. Prišlo je tako daleč, da je vrhovno poveljstvo Čeke kratkomalo odredilo, koliko ljudi se mora aretirati v enem ali drugem kraju in poslati v taborišče prisilnega dela, če je n. pr. za gradnjo kakšnega objekta primanjkovalo delavnih moči.

Tako je n. pr. Čeka v Novočerkasku sredi l. 1937 dobila povelje, da mora do 12. ure prihodnjega dne aretirati 300 ljudi in jih nato poslati naprej. Res so čekisti aretirali približno toliko ljudi, med njimi tudi neko mater, ki je v stanovanju pustila v zibki dojenčka. Soseda aretirane ženske je v prvem trenutku vzela dojenčka k sebi. Ko pa je čez nekaj ur morala iti na delo, je šla na poveljstvo Čeke vprašat, kaj naj stori z dojenčkom aretirane ženske. Čekisti so ji najprej rekli, naj trenutek počaka na hodniku. Po dveh urah čakanja pa so tudi to žensko enostavno prijeli in jo z ostalimi 299 aretiranci poslali na transport. Stvar je bila namreč ta, da je Čeki tedaj, ko je ženska prišla vprašat zaradi dojenčka, slučajno manjkala ena oseba, da doseže zahtevano število 300 aretirancev. Čekistom se ni ljubilo hoditi ponovno na ulico in iskati, koga naj še aretirajo, ko pa je itak ta ženska čakala na hodniku.

Drug značilen primer iz sovjetskega življenja, ko je že preteklo 17 let po revoluciji: Leta 1934 je imel neki partijski odbor blizu Moskve sejo. Na koncu je sekretar partije predlagal, kakor je bilo običajno, da pošljejo brzo-

javko Stalinu z izrazi vdanosti. Ob tem predlogu so navzoči partiji skočili pokonci ter začeli navdušeno ploskati. Izbruhnile so ovacije, vzklikanje Stalinu — ter neprestano ploskanje, ki je kar naprej trajalo, pet, šest, sedem in osem minut. Tovariši so se začeli spogledovati, toda nihče ni imel korajže, da bi prvi prenehal ploskati, da ga ne bi obdolžili pomanjkanja revolucionarnega navdušenja. Po kakih 10 minutah rjovenja in ploskanja je začelo starejšim že primanjkovati sape, toda nehal ni nobeden. Šele po kakih 11 ali 12 minutah divjega ploskanja je starejši komunist, direktor neke tovarne, ki se je zanašal na svoj ugled in položaj, nehal ploskati in se ves izčrpan sesedel na stol. Naslednji dan je bil mož aretiran pod neko pretvezo. Obdolžili so ga nekega izmišljenega postopka, vendar si čekist ob aretaciji ni mogel kaj, da mu ne bi povedal pravega vzroka in mu je zabrusil: „Da si boš zapomnil, tovariš, kdaj si kot prvi nehal ploskati Stalinu!“

Neverjeten se zdi človeku s povprečno pametjo sledeč primer, ki se je pripetil za časa Stalina. Neki krojač je v svoji delavnici pomerjal obleko. Šivanko, ki jo je držal pri pomerjanju v roki, je zataknil v časopis, ki je ležal na mizi. Iгла je pri tem slučajno obtičala v sliki ljudskega komisarja (ministra) Kaganoviča, ki je bila v časopisu, in sicer v obrazu tega sovjetskega mogočnega. Eden od prisotnih je to videl in krojača naznanil. Dobil je 10 let zaradi terorizma! — Iz tega primera je razvidno, da je za časa Stalina vladala v Sovjetski Zvezi masovna histerija in da so tam delali stvari, ki z zdravo pametjo nimajo več ničesar skupnega. Vse to je ruskemu narodu prinesla komunistična ideologija.

Tudi 25 let po revoluciji se položaj ni izpremenil, kakor je razvidno iz sledečega primera: Bilo je v zaledju fronte za časa druge svetovne vojne. Četni politkomisar je vojakom držal govor in jih nato vzpodbujal, naj se tudi oni oglasijo k besedi. Javil se je vojak Maksimov, ki je med drugim dejal: „Nemce moramo napasti in uničiti sedaj, ko je zima in slabo vreme. Če bomo čakali do pomladi, nas bodo Nemci v suhem in jasnem vremenu pritislili s svojo tehniko.“ — Maksimov je zaradi teh besed dobil 8 let prisilnega dela, češ, da je hvalil nemško tehniko!

Tudi po Stalinu, za časa Kruščeva in danes pod Brežnjevom traja komunistično nasilje in teptanje osnovnih človeških pravic dalje ter mu ni videti konca.

kljub temu, da je zgodovina Sovjetske Zveze neprekinjena veriga nasilja, so bile do sedaj tri dobe posebno krutih in množičnih zločinov:

1. v letih 1929/1930 preganjanje, selitev ter množično uničenje ruskih kmetov.

2. v letih 1937/1938: velike čistke med komunisti in iztrebljenje partijskih kadrov.

3. v letih 1941/1946 preganjanje, pokoli in masovno pošiljanje v sibirski taborišča ljudi s področij, ki so jih imeli nekaj časa zasedene Nemci.

V naslednjih poglavjih si bomo podrobneje ogledali zgoraj naštetih tri obdobja najhujših preganjanj.

UNIČEVANJE KMETOV V LETIH 1929/1930

Eden najbolj krutih in brezsrčnih udarcev, ki jih je komunizem do sedaj zadal človeštvu, je bilo brez dvoma uničenje ruskih samostojnih kmetov. Imamo pa iz tiste dobe razmeroma malo zapisanih poročil od preživelih; prvič zato, ker so le redki kmečki ljudje tisti strašni čas preživel, in drugič ker je šlo za preprosto kmečko rajo,, od katerih velik del ni znal brati in pisati, ali pa so bili le za silo pismeni.

Zato preostale žrtve tega komunističnega divjanja po večini niso znale pozneje svojih doživetij zapisati.

Veliko več pisanih poročil imamo n. pr. iz poznejše dobe Stalinovih čistk med partiji. Čeprav je bilo tedaj med komunisti neprimerno manj žrtev kakor med kmeti, je vendar veliko več zapisanega in objavljenega, Prizadeti partijski so bili namreč po večini inteligentni ljudje z izobrazbo, dobro večji pisanju. Preživali partijski so napisali pozneje izčrpna poročila in cele knjige, kaj so vse prestali.

Násprotja med kmečkimi ljudmi in boljševeki so se začela že kmalu po izbruhu revolucije. Nasilje komunistov po vaseh je izzvalo odpor ljudstva. Kmetje so dostikrat s sekirami in vilami napadli nasilne rdečearmejce, ki so nato za povračilo streljali po 10 kmetov za enega rdečearmejca. V letih 1918—1921 je bilo v 20 osrednjih ruskih okrožjih zabeleženo 344 manjših in večjih kmečkih uporov.

Prvi večji poskus centralne sovjetske vlade, da zatre kmete, pa je bil napravljen šele l. 1921. Ker so bile tedaj gospodarske posledice tega poskusa za državo strahotne in komunistična oblast še prešibka, so Sovjeti ta poskus prekinili.

V letih 1929 in 1930 pa je prišlo do končnega in odločilnega obračuna s kmeti. Pri tem obračunu je šlo za malega ruskega kmeta. Kajti vsi večji kmetje in posestniki so po ogromni večini postali žrtve revolucije ali pa so bili najkasneje po revoluciji v letih 1919—1922 odstranjeni, se pravi pomorjeni, pregnani ali v ječah in na prisilnem delu.

Ostali pa so mali kmetje s svojimi družinami na svoji zemlji. To so bili silno pridni in delavni ljudje, ki so po večini stanovali v preprostih hišah na steptani zemlji. Te kmečke družine so navadno imele par konj, nekaj krav in drobne živine ter so s kmetu lastno ljubeznijo uspešno obdelovali svojo zemljo, ki jim jo je v malem obsegu pustila oblast.

Tem kmetom so torej komunisti vzeli l. 1929/30 zemljo in jih siloma nagnali v kolhoze, v katerih so imeli vso oblast lenuhi, nesposobneži in komunistični gobezdači. Ker ti mali kmetje niso bili voljni, pustiti svoj kos lastne zemlje, jih je komunistična oblast v množicah iztrebila.

Komunistična akcija se je začela z divjim hujskanjem proti kmetom, v katero je bil vprežen ves državni aparat, časopisje in ostala sredstva. Za te male kmete, ki so bili steber naroda, so iznašli tedaj psovko „kulak“, kar je pomenilo vse najbolj grdo in umazano.

Po psihološki pripravi in ofenzivi proti kmetom — kulakom je prišlo do same akcije. V vasi so prišli močni oddelki oboroženih čekistov in rdečearmejcev. Vsak protest in najmanjši odpor je bil zadušen v kali in na licu mesta kaznovan z ustrelitvijo brez vsakega procesa.

Vsa družina kmeta, ki ni bil navdušen za kolhoze, od stare matere pa do dojenčka, je morala brez odlašanja zapustiti domačo hišo in rodno zemljo. Ponekod so jim dali komaj dobro uro časa, da so zbrali in vzeli s seboj najpotrebnejše stvari. Nato so morali pod močno stražo zapustiti vas. Na deset in desetisoče kmetov, moških, žensk, starcev in otrok so zbrali v vsakem okraju in okrožju. Vse te množice so nato v letih 1929—1930 selili ter pošiljali v severne, večinoma polarne pokrajine.

Neizmerne kmečke množice so pošiljali na pot proti severu, ponekod s preprostimi kmečkimi vozovi in pozimi s sankami. Drugod so jih spet strpali kakor živino v vagone in jih prepeljali z železnico. Dolge kolone vlakov z živinskimi vagoni so tisti čas neprekinjeno vozile proti severu.

Za preskrbo teh množic je bilo skrajno slabo ali pa nič urejeno. Neredno so dobivali nekaj mizerne hrane, za bivališča in prenočišča se nihče ni brigal. Večinoma so prenočevali na golih tleh in bili dneve in dneve na kakem zbirališču, noč in dan na prostem brez strehe nad glavo. Kmalu po odhodu od doma je začelo med njimi umiranje slabotnejših, posebno starcev in otrok. Čimbolj so se pomikale množice proti visokemu severu, tembolj je naraščala umrljivost.

V bližini mesta Arhangelsk na severu so bila tedaj zasilna prehodna taborišča za te množice, ki so prihajale iz vseh delov Rusije. Arhangelsk je bil prenapolnjen s temi bednimi ljudmi, ki so umirali kakor muhe v jeseni. Povrh vsega je med njimi izbruhnila epidemija pegastega tifusa. Prebivalcem mesta je Čeka najstrožje prepovedala, pomagati bolnim ljudem, ki so dostikrat umirali tudi na cestah in so jih nato masovno pokopavali v velikih jamah na polju.

Iz Arhangelska je šel križev pot ruskih kmečkih ljudi naprej proti različnim krajem na visokem severu, kjer so imeli Sovjeti v načrtu gradnjo novih naselij, cest, tovarn in mest, n. pr. Magnitogorsk. Ponekod so jih hoteli uporabiti za sekanje lesa za izvoz. Povsod naj bi te množice kmečkih proletarcev, odtrganih od lastne zemlje, predstavljale za Sovjete vir delovnih moči, katerim za njihovo delo niso plačali — ničesar.

Kmečki konvoji so končno obtičali v bližini kraja, kjer naj bi pozneje delali; to je bilo v nekem gozdu ali pustem okolišču. Vnaprej pripravljeno ni bilo zanje ničesar; ponekod so dobili le nekaj desk ali šotorov — v pokrajini v visokem snegu in strupenem mrazu po 30 do 40 stopinj pod ničlo.

Kmete so pozvali, da si zgradijo bivališča in da se pripravijo za poznejše delo. Da bi ušli najhujšemu mrazu, so si kmetje navadno skopali globoke luknje v zemljo, pograbili par primitivnih stvari, ki so bile na razpolago, in poskušali na ta način uiti smrti v mrazu, snegu in zimskim viharjem. Nastala je doba velikega umiranja. Ljudje so imeli na sebi to, kar so na hitrico

vzeli v roko pri odhodu iz domače hiše. Primerne obleke in obutve za visoki sever ni imel nihče.

Cele skupine teh primitivnih in na hitrico zgrajenih naselij so v kratkem času izumrle, ponekod do zadnjega človeka. Ponekod so preživeli le najbolj odporni in močni kmečki fantje železnega zdravja.

Če danes kak lovec ali turist zaide v te kraje, naleti še tu in tam na ostanke primitivno zgrajenih koč, zavetij in v zemljo izkopanih lukenj. Pa tudi na obilico človeških kosti, napol zakopanih v plitvi zemlji in med listjem.

Ker so komunisti pognali na sever poleg kmeta samega tudi vso njegovo družino, ki je štela navadno po 10 ali tudi več ljudi, so bile žrtve ogromne in strahotne. Računajo, da je v letih 1929 in 1930 bilo v vsej Rusiji izgnanih z lastne zemlje okrog 15 milijonov kmečkih ljudi, od katerih je ostal živ le zelo majhen del.

Ruske izgube v več kakor treh letih prve svetovne vojne cenijo na okrog 3 milijone ljudi. Komunisti so torej v dveh letih 1929/1930 samo med kmeti uničili pet krat toliko ljudi, kakor jih je terjala krvava prva svetovna vojna v več kakor treh letih na tisoče kilometrov dolgi fronti od Baltiškega pa do Črnega morja!

Noben komunist se ni dvignil, da bi protestiral proti temu pošastnemu zločinu, ne na Zahodu in ne v sami Rusiji. Danes se svet ne spominja in niti ne ve za te milijone proletarcev, ki so bedno končali svoje življenje v sibirskih tajgah.

V tistem času, ko se je vršil ta masovni umor, so komunisti vsega sveta, med njimi Josip Broz in tedanji slovenski partijci, navdušeno ploskali „očetu narodov“ Stalinu in veliki sovjetski komunistični partiji!

Imamo nekaj poročil iz tiste dobe, iz katerih je razvidno, da so kmetje že med transportom na sever vedeli, da gredo v smrt. Ponekod so namreč kmetje iz zastraženega vlaka na postajah skrivaj spustili skozi okno napol odrasle otroke z naročilom, naj pobegnejo stran od vlaka in se nato prebijejo kakor vejo in znajo. Kmetje so se torej rajši za vedno ločili od svojih otrok, kakor da bi jih peljali s seboj — v smrt!

Značilen je sledeč primer, ki je zabeležen iz tiste dobe: Proti koncu zime 1. 1930 je prišla velika skupina, kakih 10.000 kmečkih družin, na sever in sicer na področje ob reki Vasjugan. Pustili so jih na gričih ob tej reki. Ko je kmalu nato nastopila odjuga, se je vsa okolica ob reki izpremenila v neprehodno močvirje. Tudi tista pičla hrana, ki je bila tem ljudem namenjena, ni mogla do njih, ker je bil vsak dovoz popolnoma nemogoč. Med ljudmi na gričih je nastala strašna lakota in stiska. Obupani kmetje so hoteli uiti iz obroča, toda komunistični oddelki čekistov in rdečearmejcev so odprli ogenj na vsakega, ki se je poskusil pretolči čez močvirje, ker so imeli povelje, da morajo kmetje ostati na gričih, katere ne smejo zapustiti. Ko je nastopila prva pomlad in lepše vreme, niso več našli nobenega preživelega. Tista skupina okrog 10.000 družin je pomrla do zadnjega človeka.

Vse to se je vršilo več kakor 12 let po revoluciji, ko je bila komunistična oblast do kraja utrjena in neogrožena. Ni se vršilo med revolucijo ali v vihri državljanske vojne.

Torej hladnokrvno komunistično uničenje milijonov ljudi. S tem so Sovjeti uspeli uvesti prisilno kolektivizacijo zemlje. Stalin je imenoval to dobo „veliki prelom“. Ta označba je popolnoma točna. Kajti komunistična partija je tedaj v resnici ruskemu narodu zlomila — hrbtenico!

Gospodarske posledice masovnega uničevanja delavnih kmečkih ljudi so bile — in so še danes — za Sovjetsko Zvezo zelo težke: poljedeljska proizvodnja je strahovito padla in po vsej državi je začelo obupno primanjkovati živil. V letu 1933 je nastala strašna lakota v Ukrajini. Cenijo, da je tedaj umrlo za lakoto ali posledicah lakote kakih 6 milijonov ljudi, za kar pa tedanja Evropa skoraj ni vedela. Le sem in tja je na Zapad prišlo kako bežno poročilo o tem.

Skozi vso poznejšo dobo pa do danes trpi ljudstvo v Sovjetski Zvezi zaradi tega komunističnega zločina na pomanjkanju žita, ki ga večinoma ne pridelajo zadosti.

Pred revolucijo je bila Ukrajina žitnica za vso Evropo in je izvažala žito sosednim državam; kljub primitivnim sredstvom, s katerimi je razpolagalo poljedelstvo pred prvo svetovno vojno.

Danes pa, kljub veliki modernizaciji s stroji in traktorji, Sovjetska Zveza najmanj vsako drugo ali tretje leto uvažata ogromne količine žita iz Amerike. Prvi vzrok je v tem, da je bil najbolj delaven sloj ruskih kmetov v letih 1929 in 1930 docela uničen. Drugi vzrok je pa v tem, da pomenijo kolhozi popoln gospodarski neuspeh in katastrofo v poljedeljskem gospodarstvu.

ČISTKE MED KOMUNISTI V LETIH 1937/1938

Dolga leta je divjal rdeči teror v nezaslišani obliki proti raznim slojem ter uničeval in dobesedno likvidiral cele razrede dotedanje ruske družbe.

Pozneje pa je prišlo tudi do preganjanja komunistov. Prvi so bili na vrsti trockisti. Že v letu 1925 je zabeležen prvi začetek nastopov in preganjanj pristašev Trockija.

Po Leninovi smrti je namreč prišlo do borbe za nasledstvo, v prvi vrsti med Stalinom in Trockijem. Razlika med obema je bila deloma v podrobnostih njihovega komunističnega programa, deloma pa tudi osebna borba za oblast. Prevladal je Stalin, Trocki pa je odšel v pregnanstvo, kjer so ga pozneje v Mehiki Stalinovi agenti umorili.

Vzporedno s tem razvojem se je začelo v Sovjetski Zvezi preganjanje trockistov, ki je bilo temeljito in do skrajnosti surovo. V borbi med samimi tovariši komunisti ni bilo ne prizanašanja ne usmiljenja.

Pristaši Trockija in sploh tisti, katere so obdolžili kakšnih zvez s trockisti, so bili deloma likvidirani že kmalu po aretaciji. V letu 1938 pa je

prišlo do masovnih pokolov tistih trockistov, ki so se nahajali po raznih ječah in taboriščih. Predvsem je bilo to ob reki Kolimi in pri Vorkuti.

Znane so podrobnosti masovne likvidacije enega dela trockistov pozimi l. 1937/1938 blizu Vorkute na severu. Iz raznih taborišč blizu tega kraja so zbrali nekaj tisočev ujetih trockistov in jim rekli, da bodo premeščeni v drugo taborišče v bližini; oddaljeno nekaj kilometrov.

Ko je konvoj trockistov šel peš preko zasnežene pokrajine proti dozdevnemu novemu taborišču, je spremljajoča straža zadaj in ob straneh vedno bolj zaostajala in se na določen znak hitro umaknila. Tedaj so z majhnih gričev spredaj in ob strani konvoja odprli ogenj iz strojnic strelci, ki so bili skriti v izkopanih jarkih na vrhu gričev. Mitraljezki ogenj je šel med goste kolone ujetnikov.

Bela snežna ravan je bila v nekaj minutah pokrita z ogromnimi rdečimi mlakužami, v katerih so ležale kopice trupel in se premetavali slabo zadeti in ranjeni. V kolikor je bilo še živih, so jih nato pokončali oddelki komunistične Čeke s strelji iz pištol. Polkovnik Kašketin, ki je vodil te masovne umore, je bil nato odlikovan z Leninovim redom.

Napačno bi bilo misliti, da bi bili trockisti bolj človeški do svojih nasprotnikov v slučaju, da bi oni prevladali v Sovjetski Zvezi. Prišlo bi prav do takih ali še hujših likvidacij kakor so jih zagrešili stalinisti, ker sta pač obe strani samo dve različni veji istega komunizma, katerega bistvena karakteristika je: odstranitev in likvidacija tistih, ki so drugačnega mišljenja.

Pozneje, to je v letih 1937 in 1938, pa je prišlo do ogromne čistke v sami partiji; to se pravi med komunisti, ki so bili pravoverni pristaši Stalina in ki se nikakor niso pregrešili s tem, da bi pripadali Trockijevi ali kakšni drugi posebni komunistični struji.

Značilno pri tej čistki je to, da aretirani partijci sploh niso vedeli, za kaj gre, da si niso bili v svesti kakršnekoli krivde in da v resnici — s komunističnega stališča gledano — niso ničesar napravili. Čeka jih je kratkoma obtožila izmišljenih zločinov in jih označila s tipičnimi izrazi iz komunističnega besednjaka: ljudski škodljivci, špijoni mednarodne buržuazije, izdajalci delovnega ljudstva, agenti svetovnega kapitalizma i. t. d. V bistvu pa so bili ti ljudje tipični in pravoverni partijci in ni bilo za obdolžitvami nobenega resničnega jedra.

Kakor uničujoč val so šle v tistem času skozi partijske vrste aretacije, zasliševanja, obdolžitve, mučenja, likvidacije, obsodbe na 20 ali 25 let ter deportacije v Sibirijo. Čistka je zadela vse plasti v partiji, od navadnih in preprostih članov partije pa do najvišjih mest in položajev: republiške in okrožne sekretarje, predsednike in člane partijskih odborov in izvršnih komitejev, direktorje tovarn in obratov, državne tožilce, vojaške poveljnike in generale, oficirje in funkcionarje politične policije čeke i. t. d.

Med drugimi je padel znani Krilenko, ki je bil med revolucijo neke vrste komunistični ljudski tribun. Pozneje je bil vrhovni državni tožilec in je kot tak na velikih procesih pognal v smrt na tisoče ljudi. Sedaj je prišel

pod kolesa svojega lastnega stroja. Leta 1938 je bil nenadoma ožigosan kot „ljudski sovražnik“, obsojen na smrt in ustreljen.

Dva najožja sodelavca Stalina in šefa komunistične policije Čeke, ki sta poslala v koncentracijska taborišča milijone ljudi, sta bila obsojena kot „izdajalca delavnega ljudstva“ in oba likvidirana: prvi je bil vsemogočni Jagoda, poveljnik Čeke v letih 1934 — 1936, ustreljen l. 1938. Drugi je bil njegov naslednik Ježov, poveljnik Čeke v letih 1936 — 1938, ustreljen l. 1939.

Tudi med najvišjimi vrhovi v partiji so padale glave. Med drugimi so bili ustreljeni stari boljševiki in nekdanji sodelavci Lenina, kakor Zinovjev, Kamenjev in Buharin.

Čistka je bila tako obsežna, da so v nekaterih krajih in okrožjih morali popolnoma izmenjati vse različne partijske komiteje s sekretarjem vred, ker so vsi prejšnji člani odbora bili aretirani in zaprti. Drugod zopet je bila čistka manj obsežna, popolnoma izvzeta pa ni bila niti ena partijska ustanova ali celica. Število komunistov, ki so tedaj šli v Sibirijo ali bili likvidirani, je gotovo šlo v deset in stotisoče.

Ponekod je Čeka aretirala na svojo roko. Ponekod pa je prišel oficir Čeke na sejo partijskega odbora in stavil predlog, da se določeni člani zaprejo in obsodijo. Na seji navzoči partijci so vedno soglasno sprejeli tak predlog, ker so bili vsi v blaznem strahu, da pridejo drugič oni na vrsto, če bi glasovali proti. Na ta način so partijci sekali sami po sebi.

Brez dvoma je bila tedaj v partiji in v Sovjetski Zvezi sploh razširjena psihoza množične hysterije in so ljudje v strahu za svoj obstoj postali voljno orodje v rokah Čekistov.

Vemo, da je do sedaj v zgodovini komunizma dvakrat prišlo do takih situacij, ko je partija množično iztrebila svoje lastne ljudi.

Prvič je bilo, kakor smo omenili, v Sovjetski Zvezi v letih 1937/1938. Čistko je tedaj izvedla Čeka.

Drugič pa je bilo pred leti v komunistični Kitajski za časa tako imenovane „kulturne revolucije“. Čistko so tam izvedli kadri mladincev na pobudo in pod zaščito Maocetunga.

V obeh primerih si je te dogodke mogoče razlagati tako, da komunistični teror in doktrina nasilja v gotovih obdobjih dozori do take mere, da se obrnejo proti lastnim ljudem in pristašem. Stalinove čistke si je poleg tega še mogoče tolmačiti z očitno perversnostjo tega človeka, katerega so komunisti vsega sveta več kakor 30 let povzdigovali in slavili gluhi in slepi za vse strašne zločine, katere je počel celo med samimi člani partije.

Pri tej čistki je padla na komuniste vsa nečlovečnost in krutost rdečega terorja, ki je do tedaj divjal samo proti slojem in ljudem izven partije, kar so komunisti odobraval.

Človek se vpraša, kako so se obnašali partijci, zgrajeni komunisti, ki so se nenadoma znašli v zaporih Čeke ter so morali prenašati tepež, zasliševanje z mukami, izsiljevanje priznanja krivde, ki je ni bilo, prezebanje in

glad po celicah, likvidacijo sojetnikov in nečloveško delo v sibirskih taboriščih?

Solženicin pravi, da je en del partijcev pod vplivom silnega trpljenja izpregledal, spoznal lažnjivost in nasilnost komunizma ter našel svojo dušo. Ti ljudje so postali uvidljivi do svojih sojetnikov, ki niso bili komunisti, delili z njimi, kar so imeli, in skušali lajšati bedo okrog sebe v zaporih in taboriščih. Toda to je bil le razmeroma majhen del partijcev.

Večji del komunistov pa je kljub trpljenju in strašnim doživetjem v zaporih ostal slepo zaverovan v komunistične doktrine in dogme. Ti ljudje so ostali brez čuta, naduti, oholi in trdi do sojetnikov, ki niso bili komunisti.

Zaprti partijci so na splošno bili prepričani, da so vsi drugi ljudje, ki so v zaporih, kaznovani in zaprti po pravici in vredni najstrožje kazni. Samo pri njihovi osebi, pri njih samih — pa se je zgodila obžalovanja vredna pomota.

Vse, kar se je zgodilo prej, vse likvidacije kmetov in drugih, ki niso bili komunisti — vse to so zaprti partijci še vedno odobraval. Stokali in jokali pa so nad svojo usodo. To, kar se je njim zgodilo, pa — ni bilo prav!

Velik del partijcev je torej ostal zvest Stalinu in partiji tudi v zaporih in taboriščih, čeprav so dobili po 20 ali 25 let prisilnega dela.

Znan je primer, ko je bil med zaprtimi partijci v neki celici tudi star boljševek, ki je sojetnikom dejal:

„Tovariši, to, da sem sedaj v luknji, je Stalinovo maslo, kateremu že svojčas Lenin ni prav zaupal.“

V celici je nastal vihar ogorčenja. Zaprti partijci so na vse pretege branili Stalina, padli po svojem tovarišu in ga za njegove besede ovadili službujočemu pazniku. Moža so takoj vzeli iz celice in se tja ni več vrnil. Verjetno je bil likvidiran.

Značilen je sledeč primer iz tiste dobe, kakor ga opisujejo očitvidci: V taborišče Mansovka so ob začetku l. 1938 prignali skupino aretiranih partijcev, ki so bili vsi elegantno oblečeni, v krznenih plaščih in lakastih čevljih. To partijsko gospodo je namreč Čeka aretirala, ko so se vračali s proslave 20-letnice oktobrske revolucije, vsi v gala oblekah. Poslali so jih tako oblečene na delo in so morali na stavbišču po blatni ilovici voziti s samokolnico pesek in cement. Ker niso bili vajeni dela, se je enemu prevrnila samokolnica in cement se je stresel po blatu. Priskočil je delovni brigadir iz vrst jetnikov kriminalcev, zbil elegantnega partijca na tla in ga obrcal ter premlatil. Mož je začel histerično jokati in klicati: „Tako se vendar ne dela z menoj; jaz sem državni tožilec!“ — Brigadir, ki je imel kot kriminallec verjetno državne tožilce v želodecu, mu je med ploho psovk odvrnil: „Ti si bil prej državni tožilec. Sedaj pa boš delal in garal v moji brigadi. Če boš še enkrat prevrnil samokolnico, ti bom potlačil glavo v streseni cement. Po odtisu tvojega obraza v cementu boš potem lahko videl kako izgleda državni tožilec!“

Drug značilen primer iz tiste dobe: V zaporu v Kazanu se je l. 1938

nahajala komunistka Elizabeta Cvetkova. Dobila je pismo 15-letne hčerke, ki ji je pisala: „Mama, odpiši mi, ali si v resnici kriva dejanj, katere te dolžijo. Če nisi kriva in si po nedolžnem zaprta, ne bom pristopila h Komsomolu, ker ne bom mogla prenesti, da so te brez vzroka zaprli. — Če pa si v resnici kriva, te nočem več poznati in ti ne bom več pisala.“

Mati komunistka, zgrajena partijka, je v celici prestala težke duševne muke. Ali naj hčerki pove resnico, da je zaprta brez krivde? V tem primeru bo hčerka zasovražila komunizem.

Ali pa naj se hčerki zlaže in odpiše, da je kriva? V tem primeru bo otrok njo, mater, zavrgel, sprejel pa bo komunizem.

Po dolgi notranji borbi se je komunistka odločila in odpisala hčerki. „Jaz sem kriva — pristopi h Komsomolu!“

Mati se je torej hčerki lagala z namenom, da hčerka sprejme komunizem. In to kljub temu, da je na lastni koži spoznala, da pomeni komunizem nasilje in laž; saj so jo obtoževali stvari, ki jih ni storila in jo pri tem mučili.

Tako in podobno je bilo torej mišljenje in ravnanje enega dela partijcev, ki je tedaj padel pod kolesa velike Stalinove čistke.

Na koncu tega poglavja je treba omeniti še čistke v sovjetski vojski. Vršile so se istočasno kakor v partiji, ker so bili višji poveljniki itak vsi člani partije. Čistka je pobrala najbolj sposobne in inteligentne oficirje, tako da so kot komandanti bataljonov, polkov in divizij prišli po čistki na površje drugo in tretjerazredni ljudje, ki so bili sicer slepo vdani Stalinu in partiji, v vojaškem oziru pa nesposobni. To je Sovjetska zveza tri leta pozneje, ko je začela vojno z Nemci, silno drago plačala. Novi nesposobni komandanti so v precejšnji meri zakrivali strahotne poraze sovjetske vojske, ko so Nemci prišli s tanki v predmestje Moskve in je bilo zaradi nesposobnosti sovjetskih poveljnikov na milijone sovjetskih vojakov ujetih.

Od komandantov, ki so padli v čistki, naj omenimo maršala Blücherja in maršala Tuhačevskega.

Maršal Tuhačevski je bil šef generalnega štaba, maršal Blücher pa komandant sovjetske armade na Daljnem Vzhodu. Maršal Blücher je predsedoval vojaškemu sodišču, ki je obsodilo na smrt Tuhačevskega, ki je bil ustreljen l. 1937. — Eno leto pozneje je prišel na vrsto maršal Blücher. Odpoklicali so ga iz Daljnega Vzhoda, češ da naj pride v Moskvo na vojaški posvet. Ko je bil v Moskvi in ločen od svoje armade, so ga aretirali in po kratkem procesu obsodili na smrt. Blücher je bil ustreljen l. 1938.

Oba maršala, Blücher in Tuhačevski, sta bila rdeča heroja iz državljanske vojne proti belim. Maršal Tuhačevski je bil znan še po svoji krutosti, ker je v letih po revoluciji (1920-1922) krvavo zatrl več kmečkih uporov, posebno upor v okrožju Tambov. Kmečka kri se je držala njegovih rok in Stalinova kroga mu je bila plačilo.

(sledí)

Kakor druga leta, se je tudi v l. 1977 odbor zavetišča dr. Gr. Rožmana spomnil prvo nedeljo v decembru, t. j. 4. dec. 1977, vseh svojih pokojnih odbornikov in članov.

Ob 11.30 uri je daroval v ta namen v Zavetišču sv. mašo g. župnik msgr. Novak France. Med sv. mašo je spremljal na harmoniju ljudsko petje g. Drenšek Štefan. Lep je bil pogled na zbranost vseh prisotnih.

Po sv. maši so si navzoči nakupili na „Miklavževem štantu“ vseh mogočih dobrot od lectovih src pa do Miklavževe šibe. Ta štant že nekaj let pripravljajo gospe od Zveze slovenskih žena in mater in Lige žena-mati iz San Martina in ves izkupiček poklonijo za Zavetišče.

Pri kosilu, t. j. obilno in dobro pripravljenem „asadu“, smo prebili vročo nedeljo v prijetni zavetiščni senci. Z nami so posedeli h kosilu tudi stanovalci Zavetišča, ki jih je že sedem.

ZAVETIŠČNA RIFA

Odbor Zavetišča ima v prodaji „Rifo“, čigar dobiček se bo uporabil za opremo zavetiščne ambulante.

Prvi dobiček: slika, dar akad. slikarke Bare Remec.

Drugi dobiček: umetniško izdelana stenska ura, dar J. Žirovnika.

Žrebanje je po zadnji februarški državni loteriji 1978.

Cena je 1.000 pesov.

Z nakupom podprete opremo Zavetišča.

Navzlic nadčloveškemu trudu vsega državnega aparata v službi režimovih laži, resnice ne bo mogoče nikoli prevpiti. To dokazujejo tudi naslednji izvlečki iz spisov naših mladoletnikov. — Op. ured.

General Leon Rupnik rešitelj Slov. naroda

Bil je vojaški strateg z visokimi odlikovanji v času svojega službovanja in kot tak je stopil v rojstvo slovenskega domobranstva, vzporedno s predsedstvom Ljubljanske pokrajine, ki je bila le del Slovenije. Kot predsednik Ljubljanske pokrajine je general imel veliko odgovornost in dolžnost, ki je bila takrat združena z dejansko oblastjo, kar je zavestno sprejemal nase. V tistem času je bil najvišji vidni nosilec oblasti največjega dela slovenskega življa na tisti strani, ki je stala nasproti komunistične Osvobodilne fronte.

Prezident Rupnik je organiziral domobrance. Kot slovenski general je bil kakor ustvarjen za to nalogo. Ker so se komunistični partizani borili predvsem za cilje revolucije in pobijali ljudi in uničevali hiše in vasi vsevprek po vsej pokrajini, so ljudje smatrali, da je bila taka domača obramba, varnostna oborožena sila nujna potreba za ohranitev reda in za preprečevanje nadaljnjih morij. Domobranci so zato postali priljubljena domača vojska, ki je ljudstvu vzbujala upanje na rešitev pred komunistično revolucijo in izpod nacistične okupacije.

...Dne 4. septembra 1946 so komunisti v Ljubljani ustrelili generala Leona Rupnika. Ustanovitelj in poveljnik domobranske vojske je končal tako, kot je končala skoraj vsa njegova vojska — z nasilno smrtjo. In sedaj počivajo njegovi zemski ostanki v neznanem grobu v slovenski zemlji, prav tako, kot počivajo v neznanih grobovih tudi njegovi vojaki.

Mnogo se je govorilo in pisalo o tem, zakaj se general Rupnik ni umaknil in skrnil. To je naredil iz čuta zvestobe do pobite domobranske vojske. Zdelo se mu je nečastno, da zbeži z bojnega polja, na katerem leži pokošena njegova vojska. Kjer so njegovi, tam hoče biti tudi on sam, tako v življenju, kakor v smrti. —

...Ustanovitelj in poveljnik domobranske vojske je končal tako, kot je končala vsa njegova vojska — z nasilno smrtjo.

Bil je rešitelj Ljubljane.

...Rupnik je danes mrtev. Mnogi ga obtožujejo, mrtvi pa se ne more več braniti. Pravi zgodovinar bo pa moral iskati vzroke in okolnosti, zakaj

je general Rupnik — „verjel v nemško zmago“ in bičal bolezen anglofilstva med nami.

Ob 31-letnici smrti generala Rupnika navdaja ostanke njegove vojske ponos na voditelja polnega ljubezni do slovenskega naroda, zvestega dani prisegi, s silnim čutom odgovornosti za usodo svojega ljudstva. —

NAŠI MOŽJE

Dne 27. januarja 1978 bo obhajal svojo 50-letnico naš dober znanec in prijatelj iz Lanusa **Tone Brulc**.

Brulčeva družina je bila poznano protikomunistična. Oče 50-letnika je bil župan ene največjih občin Slovenije: Stopiče-Šmihel pri Novem mestu. Ker je bil komunistom na poti, so ga 1. 1942 odpeljali in ubili. Enaka usoda je zadela Tonetovega starejšega brata Lojzeta, poročnika 34. čete Mrakove novomeške bojne skupine ob koncu vojne.

Tone Brulc je aktivni član slovenske skupine v Slovenski vasi in tudi drugače ga večkrat srečamo na raznih prireditvah, ob katerih prilikah se prav rad spominja lepe Dolenjske.

Dragi Tone, naša želja je, da bi Te Bog ohranil Tvoji družini in nam še veliko let!

Janez Janežič ali kakor mu pravi ljudska govorica „Dolgi Janez iz San Justa“, bo dopolnil 28. februarja 1978 — 60 let.

Naš Janez se je rodil v Cikavi pri Šmarju (Grosuplje).

Srečamo ga vsepovsod in je aktivni član slovenske skupnosti in prav rad sodeluje tudi pri Zavetišču.

Dragi Janez, želimo Ti še mnogo srečnih in zadovoljnih let med nam!

France Kus — 50 letnik

Kdo ga ne pozna, vedno nasmejanega, dobre volje in vedno pripravljen, pomagati kjerkoli je potreba?

Že zelo mlad, pa vendar z vedro razsodnostjo je spoznal brezbožni komunizem in se pridružil svojima bratoma ter postal odličen borec proti zatiralcu slovenskega naroda — domobranec.

Naš Franci se je rodil 18. oktobra 1927 na Igu pri Ljubljani in je najmlajši izmed štirih bratov v družini.

Kakor mnogi drugi, se je tudi on podal na pot v Avstrijo — v negotovost. Kusova družina je vedela od vsega začetka, kaj bo narodu prinesel brezbožni komunizem; zato se je 1945. leta vsa družina podala na pot negotovosti. Poleg Franceta sta bila še Rudi in Stane, oba odlična domobranca. Martina, tretjega brata, pa je ubil brat — komunist.

Naš France se je boril za obstanek, okusil vso težo begunskega življenja, dokler se ni preselil z očetom in materjo ter ostalimi v Kanado. Marljivo je delal, pomagal staršem in se pripravljal, da si omogoči lastno družinsko ognjišče. Spoznal je čedno in pridno dekle Francko, katera mu je pomagala v vseh ozirih z ljubeznijo in razumevanjem. Poročila sta se 1954. leta. Danes imata pet otrok: tri fante in dve dekleti.

France vzorno skrbi za družino in je poleg ogromnega dela še vedno aktiven. Vedno je pripravljen braniti ideale, za katere je toliko prestal. Udari pa z vso svojo energijo tam, kjer je ideja pravičnosti človeškega dostojanstva ogrožena po komunistični tiraniji.

Dragi France! Vsi Tvoji prijatelji in soborci se s Teboj in Tvojimi radujejo in veselimo pomembnega praznika ob srečanju z Abrahamom in Ti kličemo z iskreno željo za vse dobro:

Naj Te ohrani dobri Bog Tvojim dragim in nam vsem še na mnoga leta!

Tvoji soborci.

J. D.:

MOLITEV

Zakaj si zemlji vzel najlepši cvet,
da tisoči odšli so pred zorenjem,
jih za popotnico obsul s trpljenjem
in kri primešal jim v poslednjo jed?

Kaj zakrivili so, nebeški Oče,
da si izročil jih kot ovce Judi?
Služili Tebi so in svoji grudi;
iz prsi zruli so srce jim vroče.

Če je to pot do slave in vstajenja,
da iz grobov izkrije nov in boljši rod,
pokliči tudi mene, milostni Gospod,
presekaš niti mojega življenja.

Ohranil si me, da jim pojem slavo,
vsem tisočim, ki spe v domači njivi;
močnejši zdaj so kot bili so živi,
sklonimo v hvali našo grešno glavo!

Podari vsem, Gospod, Tvoj pokoj večni,
saj z najsvetejšim upanjem so pali,
prešli Golgoto, ker so verovali,
da le ob Tebi bodo močni, srečni!

Za 80-letnico ge. Olgi Rupnikovi

V našem ljubljennem listu Tabor sem našel, ko je pisalo o 80-letnici ge. Olge Rupnik.

O vsej Rupnikovi družini imam še iz Ljubljane lepe in nepozabne spomine. Bil sem v ljubljanski policijski službi od leta 1937 dalje. Kmalu, ko sem nastopil policijsko službo, sem že zvedel za generala Leona Rupnika in njegovo družino, ki je živela na Tržaški cesti.

Čim se je pričela druga svetovna vojna, so Nemci in Italijani zasedli našo Slovenijo. Čim pa se je v Sloveniji rodila OF, je naš narod začel preživljati najbolj kritične čase. General Leon Rupnik je bil med prvimi popolnimi Slovenci, ki se je znašel med nami v najbolj kritičnih časih naše zgodovine. Dal je vse svoje znanje in fizične moči, da bi naš narod rešil. Postavljen sem bil na policijsko službo pred kabinetom na pokrajinski upravi, kjer je bil točasno že imenovan general Leon Rupnik za predsednika Ljubljanske pokrajine v Ljubljani. Tako mi je bila dana prilika, da sem bil vedno v bližini generala Leona Rupnika in sem tako spoznal njegovo soprogo go. Olgo Rupnik, kot ostale člane te družine.

Ga. Olga Rupnik je bila vedno in povsod zaželena v vsaki družbi. Bila mi je dana prilika, da sem večkrat skupno potoval z Rupnikovo družino, kar mi je bilo vedno v veselje. Vse popolne Slovence je bolelo, ko je moral general Leon Rupnik mnogo trpeti in celo mučeniške smrti umreti za naš slovenski narod. Mnogo Slovencev je med nami, ki niso ničesar storili za naš narod, pa hočejo kot krivi preroki oznanjati resnico. Tu bi prišle v poštev iz sv. pisma besede, ki jih je Jezus nam rekel: „Ne glejte, kaj ljudje govorijo; le po njih delih jih boste spoznali.“

Ga. Olga Rupnik, vesel sem, da ste dočakali osemdesetletnico svojega življenja. Znano mi je, da ste bili v Sloveniji pred drugo vojno v krogu svoje družine vedno srečni. Vam, ga. Olga Rupnik, je bila natočena še posebna čaša trpljenja, ki ste jo morali izpiti do zadnje kaplice. Mnogokrat sem v daljni daljavi sočustvoval z Vami, a žal mi ni bilo dano, da bi Vam lahko kaj pomagal. Ni mi dano, da bi lahko prišel sam do Vas, Vam stisnil desnico in Vam želel vsega najboljšega za 80-letnico Vašega življenja. Bog naj Vas še nadalje ohrani med nami v tej naši tuji svobodni domovini. Srečen bi bil, če bi se lahko še kdaj ponovno srečala.

Želim obilo sreče in božjega blagoslova v letu 1978 Vam in vsem bralcem Tabora!

Ne zamudite priložnosti, kjer lahko v velikem svetu prikazete našo čast prvoborcev proti komunizmu! — To pričakujejo od vas naši mrtvi domobranci, ki so dali največ za Boga — Narod — Domovino!

Franci Strle: VELIKI FINALE NA KOROŠKEM

V samozaložbi Franca Strleta je leta 1977 v Ljubljani izšla druga popolnjena izdaja knjige pod gornjim naslovom. Pisec v bombastičnem slogu opisuje operacije partizanskih enot na Gorenjskem in Štajerskem in njihov pritisk proti Koroški. Delo je pisec opremil s številnimi fotografijami partizanskih kolovodij in s skicami posameznih opisanih borb. Te skice so prikazane v takem stilu, da nevedni bralec dobi vtis, da bere podatke o bojnih načrtih zaveznikov proti Nemčiji. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je bilo kaj lahko zasedati izpraznjene kraje, ko je vojna vihra že končala.

Kako silno udarna je bila ta zmagovita partizanska vojska pisec sam potrdi na številnih krajih. Na strani 16 med drugim v zvezi z ukazom, da se mora 14. divizija umakniti iz Štajerske na Hrvaško navaja sledeče:

„O polkovniku Ivanu Kovačiču - Efenki, ki je bil 5. februarja 1945 imenovan za komandanta 14. divizije, vemo, da je že pred tem zavračal vsako misel na tak prehod; ko pa je poveljstvo nad divizijo prevzel, je imel še veliko več utemeljenih razlogov za svoje stališče. DOBRO SE JE NAMREČ ZAVEDAL, DA SE MU BO DIVIZIJA OSULA, ŠE PREDNO SE BO ZAPLETILA V BOJE Z DOMOBRANSKIMI UDARNIMI BATALJONI NA DOLENJSKEM. ZA TO JE PREPRIČEVALNO GOVORILA IZKUŠNJA S ŠLANDROVO IN ZIDANŠKOVO BRIGADO, KI STA BILI 10. OKTOBRA 1944 ODŠLI NA DOLENJSKO VSAKA S PETIMI BATALJONI IN S PRAVIM UDARNIM DUHOM, VRNILI PA STA SE V NOČI NA 24. DECEMBER 1944 MALODUŠNI IN OSUTI, DA JE BILO VSAKE KOMAJ ZA BATALJON...“

Na tem in še mnogih drugih mestih je nehote jasno povedano, kako silno udarno moč je imelo domobranstvo.

Ta knjiga, katere recenzijo bo treba še podrobneje obdelati, pa je zanimiva še iz dveh razlogov. Precej točno namreč popisuje zadnjo borbo Bračičeve brigade z domobranci pri Borovljah in govori tudi o vrnjenih domobrancih. Za boroveljsko bitko trdi, da to ni bila zmaga domobrancev (čprav na drugem mestu navaja, da je padlo 180 partizanov) pač pa, da je domobrancem uspelo priti preko Boroveljskega mostu le zaradi nesporazumov v partizanskem poveljstvu.

Za konec knjige pisec pod naslovom „Epilog boroveljske bitke“ prikazuje prihod, delo in vrnitev domobrancev na Koroškem — v Vetrinju. Kot vir za vse te podatke skoro v celoti izrablja našo „Vetrinjsko tragedijo“, ki je izšla leta 1960 v Clevelandu. Nekatere odstavke in števila vrnjenih, kakor tudi datume citira dobesedno brez posebnih komentarjev.

Govori, da so posamezni partizanski oficirji imeli zelo dobre zveze z angleškim vojaškim poveljstvom in da je v glavnem zasluga komandanta

14. divizije 4. armade Ivana Kovačiča-Efenka, da so Angleži domobrance vrnili Jugoslovanom. Kovačiču je mnogo pomogel tudi šef britanske vojne misije pri štabu 4. partizanske operativne cone, major D. C. Owen.

Za Angleže pisec trdi, da njihovi (britanski) oficirji na Koroškem niso ravnali točno po dobljenih napotkih, marveč bolj po srcu in občutkih tovariške povezanosti do svojih zaveznikov — Tjitovih partizanov, kar je potem nekatere prikrajšalo za uspešno vojaško kariero. Pisec zaključuje: „Samo zaradi takega ugodnega razpoloženja v britanski armadi, ki ni mogla biti izvzeta iz demokratičnih in sploh naprednih procesov v svetu, sta boroveljska bitka in narodno izdajalstvo lahko dobila svoj zasluženi epilog.“

Spet na drugem mestu je prikazano, kako so vrhovi komunistične vlade v Ljubljani vedeli za pogajanje z Angleži glede domobranstva in kako so Angleži partizanom že zgodaj povedali, da jim bodo domobrance vrnili.

Zanimiva je tudi sledeča izjava pisca: „Britanci so operacije vračanja jugoslovanskih kvizlingov zares mojstrsko izpeljali. Poznalo se je, da niso zaman tako dolgo vladali kolonialnim narodom.“

Zanimiva je dalje izjava, da vlada Združenih držav Amerike ni soglašala z britanskimi pogledi in da je Amerika hotela le, da bi te ljudi razorožili in poslali v taborišča.

Strle ne zanika, da so vrnjeni domobranci bili zasramovani in mučeni ter pobiti. Seveda, dobili so zaslužen kazen, tako sodi on, saj so vendar bili narodni izdajalci. Zaključek epiloga, ki govori o kaznovanju, pa citiramo dobesedno:

„Splošno znano je, da je bila večina vrnjenih domobrancev najhuje kaznovana. Po kratkem zaslišanju so bili na smrt obsojeni in pokončani pripadniki domobranskih udarnih bataljonov, organizatorji izdajstva in neposredni izvrševalci zločinov proti ljudstvu, izločeni pa so bili mladoletniki in tisti, ki jih je zajelo zadnje domobransko novačenje v januarju in februarju 1945 (le-to so domobranci v večini primerov izvedli s silo), pa tudi tisti, ki jim je uspelo dokazati, da so k domobrancem prestopili pod pritiskom že poprej, a niso počenjali nobenih zločinov. Kot mi je znano iz zasebnih virov, se ni nič bolje godilo izdajalcem drugih evropskih narodov in njihovim domačim fašistom v deželah s klasično meščansko demokracijo. Na Francoskem so na primer postrelili celo nemške priležnice francoske narodnosti...“

Glede števila na smrt „obsojenih“ in pokončanih belogardistov pa pisec pravi: „Na podlagi podatkov JA za Slovenijo z dne 9. maja 1945 (fasc. 25/III — 6 v IZSGO) se je umaknilo preko Ljubelja kakih 9.950 oboroženih domobrancev. Novačenje med begunci po 12. maju 1945 je dalo še kakih 3.000 mož. Od tega števila se jih je kakih 1.500 izmaknilo vrnitvi, se pravi, da sovražni begunski viri v številu pokončanih pretiravajo najmanj za tretjino...“ Tako torej Strle!

Vsekakor ni več mogoče tajiti strašnega genocida nad slovenskim

narodom in zverinskega pokola slovenskega domobranstva. Zabeležili so, kar so morali; z izgovorom, češ da so bili zaslišani — bili so izdajalci — in kot taki pokončani. Tovariš Strle pa seveda ne zabeleži, kje in kako so bili „zaslišani“, ne zabeleži, kaj so rdeče zverine z njimi počele in ne zabeleži, kam so zmetali njihova izmaličena telesa. Slovenski narod pa čaka na ta odgovor — in na popolno izpoved o teh zločinih!

F. G.

Franci Strle: VELIKI FINALE NA KOROŠKEM. — Samozaložba, Ljubljana 1977.

Knjige, še posebno take, ki obravnavajo revolucijo 1941-45, in ki izhajajo v SRS, so običajno pisane tako pristransko (n. pr. Vidic: Črna Roka itd.), da se jih komaj izplača brati, kaj šele komentirati. Strletova knjiga je pa izjema v tem, da podaja nekaj dokaj objektivnih dejstev, ki so nam nepoznana. Tu predvsem mislim na opis vojaških operacij JA zadnji mesec vojne na slovenskem narodnem ozemlju.

1. maja 1945 se je 14. udarna (v glavnem slovenska) divizija nahajala na stari jugoslovansko-avstrijski meji med Dravogradom in Mežiško dolino. Imela je v svoji sestavi 5.376 ljudi; od tega 200 žensk in 1.200 borcev drugih narodnosti. Glavni štab JA za Slovenijo je poslal štabu 4. operativne cone (Maribor, Dravograd, Borovlje) brzopjavno povelje: „Razbiti belogardisti iz Ljubljane po osvoboditvi Kranja in Kamnika gredo preko Jesenic in Karavank na sever. Kontrolirajte prelaze čez Karavanke in dosežite na vsak način, da mi zajamemo te skupine. Kveder.“ Sličen telegram z dodatkom, da je treba čimpreje zasesti tudi Beljak in Celovec, je prve dni maja dal J. Broz 4. armadi, ki je ravno zasedla Trst, Gorico, Soško dolino.

Že 9. maja sta bila Bračičeva brigada (14. udarna) in Koroški odred (formiran v centralni Sloveniji) na položajih na črti Ljubelj-Borovlje-Dravski most. Enote motoriziranega odreda 4. armade pa so prodirale med drugim s 16 tanki, 6 oklopnimi vozovi, 12 topovi po dolini Soče do Predila. Na tej točki so jim Angleži prepovedali prehod preko Trbiž-a (Tarvisio); zato so se morali obrniti in so šli preko zasneženega Vršiča 8. maja zjutraj. V te enote je bila tudi vključena 11. dalmatinska udarna brigada z majorjem Ivanom Govom, ki je odigrala v Kočevju likvidatorsko vlogo nad vrnjenimi četniki, ustaši in domobranci. Za prehod preko zasneženega Vršiča, ko so si morali napraviti pot skozi globok sneg, pisec pravi, da „spada med največje podvige v zgodovini vojn“.

V Kranjski Gori so se te enote združile z Jeseniško-Bohinjskim odredom. Prihodnje operacije te koncentracije so vodile preko Korenskega sedla na Koroško, drugi del pa proti Bledu. Na ta način so blokirali prehod preko Jesenic; še posebej, ko so se ti odredi združili z 29. udarno Hercegovsko divizijo, ki je prodirala iz Ljubljane. Te enote so verjetno imele čast, zaustaviti in pobiti vse domobranske ranjence, ki so bili na vlaku na progi Ljubljana-Jesenice.

15. udarna divizija je prodirala tudi proti koroški meji in v svojem pohodu prerezala možnost umika preko Solčave.

10. in 11. maja je 29. udarna Hercegovska divizija že dosegla Tržič. Domobranci je torej bil možen umik samo preko Ljubelja; in ko se je to posrečilo, jih je na drugi strani že čakala na vzhodu 14. udarna divizija na črti Borovlje-Dravski most; na zapadni strani se je približevala oklopna enota 4. armade, dočim so se mostu na levem bregu Drave približevali prvi angleški tanki.

11. maja, dan verjetno zadnje pomembnejše bitke druge svetovne vojne, je začela po dvanajsti uri silna topovska priprava, nakar je sledil napad domobrancev (kakor trdi pisec, Nemcev ni bilo!), ki je bil po pisanju pisca knjige tako silovit, da je prvi bataljon Bračičeve brigade takorekoč izginil. Po piscu je v Borovljah padlo 180 partizanov; mnogo pa jih je tudi utonilo, ker je bil nalet domobranci tako silen, da so bili borci direktno potisnjeni v Dravo. Britanci, ki so bili na levem bregu Drave, niso intervenirali, četudi so jih partizani prosili.

Komentar podpisanega: Ker je bila pot domobranci in slovenskim civilnim beguncem zaprta s precejšnjimi silami na vzhodu, zapadu in seveda tudi na jugu, bi britanska vojaška intervencija pomenila verjetno tragični, pa vendarle borbeni konec slovenskih vojaških in civilnih beguncev!

Še predno so se begunci začeli valiti preko mostu, so partizani poskusili še zadnji napor. Iz Celovca so privlekli nekaj moštva, ki je zasedlo na levem bregu Drave višine nad mostom. Bračičeva brigada je iskala nujno pomoč pri Bošku Sljegoviću, komisarju 4. armade, ki je imel dokaj četr na razpolago na zapadu, na desnem bregu Drave, pa se za intervencijo ni odločil, ampak je izdal povelje vsem enotam, ki so mu bile podrejene, da se pripravijo na odhod iz avstrijske Koroške, ker bi naj bile preslabe za vodenje borbe in razoroževanje. Jugoslovani so na povelje Tita — zaradi zahteve Angležev — do 20. maja tudi resnično zapustili Koroško.

Komentar podpisanega: Ko sem povprašal udeleženca te bitke L. G. o tej zadevi, mi je povedal sledeče: „Odločba za napad pri Borovljah pred mostom, da se zavaruje umik proti Angležem, je bila izključno domobranska. (Pisec namreč pravi, da so sodelovali tudi SS in Roesener). Topniška priprava je bila v rokah Slovencev; ravno tako napad sam. Domobranskih žrtev, kakor se to sliši neverjetno, spričo tako številnih žrtev na drugi strani, ni bilo NOBENIH; kar kaže na izredno sposobno vodstvo. Znano je dejstvo, da na Koroškem ni nobenih grobov padlih domobranci!“

L. G. tudi zatrjuje, da ni bil zajet noben domobranec; še posebno izključuje trditev pisca na strani 222, da je tankovska enota 4. armade pod vodstvom D. Čirovića 13. maja zajela na poti od Dravskega mostu do Vetrinj 500 domobranci! Na strani 14 je omenjeno zanimivo povelje Arsa Jovanovića, načelnika štaba NOV in POJ (ubit 1948, ko je bežal v Romunijo): Ob koncu leta 1942 naj bi se vse slovenske brigade in odredi umaknili na Hrvaško, Gorski Kotar in Liko, češ da Slovenija ni primerna za par-

tizansko vojevanje. Temu povelju se je uprl E. Kardelj, ker je smatral, da bi bilo škodljivo za RAZVOJ REVOLUCIJE na Slovenskem.

Knjiga tudi omenja likvidacijo 28 žrtev (Kraigher itd.) v Turjaškem gozdu 4. maja 1945, kar je bilo nedvomno nepotrebno. Kot vemo, so potem iz maščevanja na istem kraju padale nove žrtve (Velikonja itd.).

Ker je knjiga tudi posvečena vsem, ki so padli a pravice koroških Slovencev, in ker naj bo ta žrtev najboljših sinov opora za koroški narodni boj, pogledjmo, kaj je bilo v tem obdobju storjenega za Korošce v narodnem smislu: Ker je zadnje čase nekaj govora o koroških partizanih, velja ugotoviti dejstvo, da jih knjiga omenja samo mimogrede in jim ne dodeljuje nobene vojaške vloge. Mnenja smo, da je bilo par njihovih čet v zimi 1944-45 likvidiranih. Tudi omenja koroško OF, toda brez omembe vrednih uspehov.

Boris Kidrič-Peter je poslal maja meseca 1945 v Celovec Vido Tomšičevo in še posebej naročal: „Treba je že vnaprej preprečiti VSAKO OBLIKO SLOVENSKEGA NACIONALIZMA med našimi aktivisti in pri naši vojski, ljudsko oblast pa graditi samo na protifašistični podlagi.“ To za koroške aktiviste sicer ni bilo nič novega, zakaj vedno so se strogo držali teh načel, pravi knjiga! Vida Tomšič je 13. maja 1945 v Celovcu razlagala politično usmeritev KPS za rešitev koroškega vprašanja. V tej ralagi je samo izjavila, kje je OF prevzela oblast in kateri politiki so OF naklonjeni. Dr. Zwitter F. je bil označen kot „naš“, dr. Petek in dr. Tišler pa kot pozitivna.

Za časa jugoslovanske zasedbe ni znano, da bi bil postavljen EN sam slovenski napis ali bi bila storjena kaka druga narodna gesta. Knjiga ne pove, toda kasneje je bilo ugotovljeno, da je noč vzela 139 ljudi; verjetno Slovincem in KP nenaklonjeni — toda brez preiskave in sodbe... Omenjen je duhovnik dr. Mikula, ki je na svojo roko uvedel zopet slovenščino v cerkev in pregovoril še nekatere druge — toda že aprila 1945.

Knjiga omenja majorja D. C. Owena, šefa britanske misije pri štabu 4. operativne cone, ki naj bi največ pripomogel, da so vrnili slovensko vojsko. Vendar je to samo domneva pisca. Tako ostane še vedno tajnost, kdo je največji direktni krivec za vrnitev. Pisec te „časti“ ne pripisuje jugoslovanskim oblastem v smislu, da bi to dosegli pri kakšnih pogajanjih, kot je bil to primer s hrvaško vojsko.

Pisec omenja tragedijo vrnjene slovenske vojske; in sicer pravi: „Splošno znano je, da je bila večina vrnjenih domobrancev najhuje kanovana. Po kratkem zaslišanju so bili na smrt obsojeni in pokončani pripadniki domobranskih udarnih bataljonov itd. Kot mi je znano iz zasebnih virov, se ni nič bolje godilo izdajalcem drugih evropskih narodov s klasično meščansko demokracijo.“

Ker je pisec imel na razpolago emigrantsko literaturo, ki jo tudi citira, pa tudi njegovi privatni viri doma mu bodo in so mu povedali, da je gornja informacija — kot je bila tudi izjava prof. E. Kocbeka in M.

TABOR ZDSPB V POLNOLETNOSTI

(„Ameriška domovina“, 11. oktobra 1977.)

Enaindvajseta obletnica je polnoletnost človeka, še bolj pa za organizacijo, ki nima ne strankarsko političnih ciljev, ne ekonomskih stremeljenj, temveč je samo povezava idejno enako mislečih ljudi, protikomunističnih borcev, domobrancev, četnikov itd.

Poleg prijateljske povezanosti je tudi važna zvestoba do pomorjenih soborcev, tistih, ki so padli ali bili pomorjeni med revolucijo, in onih 12.000 kateri so bili vrnjeni iz Vetrinja, poklani po komunistih in zmetani v kraške jame slovenskih gozdov: v Kočevskem Rogu, Teharjih, Podutiku, Laškem, Pohorskih gozdovih itd.

Ostali so naši soborci invalidi. Tujina jim je spletla trnje venec. Životarijo po svetu zapuščeni, osamljeni, razočarani nad svetom in tistimi, ki so jih ustvarili, potem pa v tujini „pozabili“ nanje. . .

To so ponosni ljudje, ki ne iščejo miloščine: ne prosijo, ker je za njih prositi poniževalno. Trpljenje in leta so jim upognila hrbet, umirila korak, niso pa jim zlomila duha, duha izpred 32 let. . .

Ko ti siromaki prejmejo ček od svojih soborcev, ki jih verjetno niso nikoli osebno poznali, in jih verjetno nikoli ne bodo spoznali, se jim utrga solza radosti. Ne solza siromaka, ki je sprejel miloščino, temveč solza veselja, solza ponosa, da so še več kot po 32 letih prijatelji, soborci, domobranci, ki niso pozabili na njih, ki so poleg mrtvih žrtvovali največ.

Nad 21 let je preteklo, odkar je „Ameriška Domovina“ objavila prvo prošnjo za pomoč domobranskemu invalidu. Še so na razpolago imena prvih darovalcev. Ne vemo, če so še vsi živi, vemo pa, da za njihovo „zastavo“ stopajo mnogi, četudi je že mnoge izmed njih poklical Stvarnik k sebi. „Kar ste storili enemu izmed mojih najmlajših, ste meni storili. . .“

Ponosni smo, da kot člani Tabora ZDSPB že 21 let opravljamo to socialno delo poleg vsega drugega. Ponosni smo na svojo organizacijo, ki je poleg desetstisočev dolarjev darovala našim invalidom.

Izdala je knjige: Vetrinjska tragedija, Svoboda v razvalinah, zvezke Matice mrtvih, Belo knjigo in njeno Dopolnilo, White Paper, Zbornik. Izdaja svoje glasilo „Tabor“, ki je komunističnim oblastnikom v domovini najhujši trn v peti, kar premore politična emigracija.

Kako je to mogoče, da po 32 letih tako strašnega konca Slovenskega domobranstva še živi organizacija, ki izhaja iz njega? To je idealizem nekdanje slovenske mladine, ki kljub sivim glavam, umirjenejšim korakom še vedno živi, dokler bo živel naš rod.

Da je temu tako, je dokazal letošnji občni zbor Tabora ZDSPB v Milwaukeeju, Wis. Občni zbor je bil manifestacija, na katero smo vsi lahko ponosni. Iz daljne Kanade sta prispela dva avtobusa; eden iz Toronta, drugi iz Hamiltona. Clevelandčani so bili s svojim avtobusom, poleg številnih avto-

mobilov iz bližnje in daljne okolice. Če pomislimo; da je iz Kanade do Milwaukeeja celih 12 ur vožnje, je že potrdilo, kako močna je naša ideja.

O programu, ki je bil poleg uradnega občnega zbora družabnega značaja, smo že brali poročila v Ameriški Domovini, napisana po gledanju poročevalcev. Vse prehitro je minil čas in slovo je bilo težko kot vedno; kadar se srečajo stari znanci, prijatelji, sorodniki, ljudje, ki so se srečali prvič po 30 letih. Slovo se oblaži ob obljubi: „Drugo leto se zopet vidimo! Morda ne v Milwaukeeju, morda kje daleč, pa vendar na Taborovem zboru, tam bomo zopet skupaj kot nekoč!“

„Žrtve morajo biti,“ so se med revolucijo ustili komunisti, da so narod spravili v odpor in na kolena.

Tudi za nas je bila žrtev po cnem dnevu zapustiti prijazne Milwaukeečane, ker drugi dan je bil v Lemontu Baragov dan, katerega se je udeležila tudi naša organizacija s svojim društvenim praporom.

Kako lepo je bilo videti naš domobranski prapor, ki ga je v sprevedu v narodni noši nosil rojak škofa Barage g. Lojze Jarem iz Clevelanda. Na praporu so se bleščale besede: Bog, narod, domovina.

Nehote je prišlo človeku na misel: Gotovo je to zasluga svetniškega škofa Barage, ob katerem verjetno stojita velikana naše dobe škof dr. Rožman in vojak general Leon Rupnik, čigar obletnica smrti je bila isti dan. Pred njimi je bila četa Dobrničanov, pomorjenih Baragovih rojakov, 200 po številu.

Verjetno se je zgodilo prvič, da so Ameriške Brezje imele toliko obiskovalcev, katerih prav gotovo ne bi bilo, če ne bi TABOR ZDSPB imela svoj občni zbor v Milwaukeeju in s svojo navzočnostjo počastila poleg groba škofa dr. Rožmana še svetniškega škofa Barago, čigar ideji je zvesto sledilo prebivalstvo njegovega rojstnega kraja.

O. Z. Z.

ZAHVALA

Podpisani blagajnik socialnega sklada Tabora se zahvaljujem v imenu podpirancev društvom Tabora: Cleveland (pomoč 500 dol.), Toronto (pomoč 400 dol.) in Milwaukee (pomoč 200 dol.) in vsem ostalim posameznikom, ki prispevajo v ta sklad, da imamo tako sredstva za naše invalide, ki potrebujejo naše pomoči.

Tudi zahvalna pisma naših podpirancev hranim in so na razpolago. Vsem, ki darujete, naj Vam Bog stokrat povrne in poplača Vaše plemenito delo!

Hamilton, 21. novembra 1977.

Jože Cerar l. r.
blagajnik soc. sklada Tabor

CLEVELAND — ZDA

15. oktobra 1977 je društvo Tabor SPB - Cleveland priredilo svojo jesensko prireditve v Slovenskem domu na Holmes Ave.

Kljub temu, da je v Clevelandu vse polno družabnih prireditev, več kot je sobot in nedelj v letu, je bil ta domobranski večer nad vse pričakovanje obiskan. Pogrnfjene mize so bile že v naprej v večini rezervirane. Udeležba pa je bila tolikšna, da je zmanjkovalo hrane, prostora itd. In če bi se večera udeležili „organizirani“, bi bilo prav gotovo treba rezervirati še spodnjo dvorano.

Zelo pa je razveseljivo, ko človek opazi ljudi, ki jih običajno ni na drugih prireditvah. Kadar je domobraska prireditve, si odtrgajo skromen prosti čas, da tako dajo priznanje požrtvovalnim idealistom, bivšim borcem in pomoč svojim soborcem invalidom, katerim gre dobiček prireditve. Po 32 letih tujine je domobraska povezanost še vedno ostala. To je tisti idealizem, ki ga ni mogoče kupiti z dolarji, ne s strankarsko-političnimi frazami, ne z organiziranostjo na podlagi strankarsko-politične sanjivosti, temveč ga je treba doživeti v vsej resnični stvarnosti pretekle slovenske revolucije, v kateri so se klesali in izklesali značaji Slovenca-domobranca!

Jesenski družabni večer Tabora je jasno dokazal, da je slovenski človek ostal zdrav — kljub vsemu temu, kar smo podedovali iz domovine, odnosno so prinesli nekateri iz domovine. Spominske proslave na Orlovem vrhu Slovenske pristave so vsako leto bolj obiskane, kljub temu, da se naše vrste redčijo, kot to zahteva neizprosni čas narave. Mladi rod je začel spoznavati, kje so resnične vrednote slovenstva in kdo so njih branilci. S tega stališča razumemo, zakaj organizacija Tabor SPB nosi ponosno svoj prapor na čelu slovenske politične emigracije.

Prireditve same so zelo primerne za medsebojno povezanost in razumevanje. Razmere v različnih krajih so različne.

Ne ustvarjajo si svojih starih regionalnosti: npr. Dolenjci, Gorenjci, Štajerci ali celo Slovenci in — Ribničani, ampak bodimo samo to, kar smo bili med revolucijo: Domobranci in Slovenci!

Če se bomo bolj obiskovali in srečavali, tem bolj bomo mogli razumeti drug drugega. Razmere in probleme v različnih krajih so različne; ti pa ne bodo tvarina za nerazumevanje, ampak tista „kemična“ sestavina za čiščenje, katera odstranjuje vse škodljive usedline, ki s svojo razkrajajočo naravo hočejo razjesti jedro — srce naše emigrantske bitnosti, da tako odstranijo zadnji slovenski tabor na podoben način, kot so to storili z Orlovim vrhom na Ljubljanskem gradu.

Razumeti moramo, da so razkrajajoče sestavine na razpolago pod raz-

ličnimi barvami. Imajo sicer različen duh, toda isti učinek. Podobno pa je tudi s čistilnimi sredstvi. Niso vsa odišavljena z rožnim oljem, so pa nujnost, kot so za bolnika nujna grenka zdravila. Toda življenje zahteva tudi grenkobo — in te smo zaužili dovolj. Zato je čas, da nimamo strahu, preprečiti najhujše!

NAŠI MRTVI

Ludvik Pangos – umrl

14. novembra 1977 je umrl v Vel. Buenos Airesu naš prijatelj „staronaseljenec“ g. Ludvik Pangos; naslednji dan je bil pokopan na sanmartinskem pokopališču.

Pokojni Ludvik je bil dolga leta bolan — največ priklenjen na posteljo in ortopedski voziček. Ves čas njegove bolezni smo ga obiskovali in nam je pripovedoval o svoji mladosti — pozneje je bil vojak v prvi svetovni vojni in je kmalu prišel v Argentino. Bil je eden od redkih staronaseljenec, ki je bil odločen protikomunist in se je poročil tudi z novonaseljenko go. Marijo.

Gospodu Ludviku želimo večni mir in pokoj — preostalim naše sožalje!

✦ Ludvik Megušar

Dne 44. decembra 1977 je umrl v velikem Buenos Airesu soborec Ludvik Megušar. Pokojni se je rodil leta 1914 v Dražgošah nad Selcami in je bil domobranec v škofji Loki.

Pokojnega bomo ohranili v dobrem spominu!

✦ Dr. Franc Blatnik

Uredništvo revije Tabor je dobilo ob zaključku te številke Tabora obvestilo iz severne Amerike, da je tam umrl Dr. Franc Blatnik.

Pokojni je preminul 23. decembra 1977 v Patersonu — USA, kjer je deloval kot salezijanec.

Obširneje se ga bomo spomnili v prihodnji številki.

Sij slovenske svobode je v letošnji številki 9 ponatisnil celoten cerkveni govor, katerega je imel rev. Vladimir Kozina ob priliki žalne komemoracije za 32. obletnico pokola slovenskih domobrancev pred približno dvatisočglavo množico v Clevelandu na Orlovem vrhu. Žal je Sij slovenske svobode storil neljubo napako, ko je „pozabil“ navesti, da je zgoraj omenjeno proslavo v celoti pripravilo in izvedlo društvo slovenskih protikomunistov Tabor iz Clevelanda.

Najučinkovitejša akcija

Na prošnjo predsednika NO za Slovenijo g. Miloša Stareta smo v št. 10-11 letnika 1977 priobčili njegov poziv „Rojakom v domovini“, pa dodali tudi naše skromno mnenje. Glasilo NO „Svobodna Slovenija“ v Buenos Airesu (XXXVI-30 št. 45) pa je dne 10. novembra 1977 pod gornjim naslovom prineslo pismo nekega svojega somišljenika B. S. iz Trsta, ki ga dobesedno ponatiskujemo. Samo podčrtanja so naša, da je tako učinkovitost akcije NO tem bolj vidna.

Iz Ljubljane sem dobil več poročil o velikem presenečenju in veselju, ki so ga pri protirežimskih ljudeh vzbudila pisma Narodnega odbora za Slovenijo, naslovljena „Rojakom v domovini“. Pisma romajo iz rok v roke. Komunisti so ogorčeni in jezni, ker je cenzura tako slabo delovala, da so prišla pisma nemoteno v roke naslovljencem. Pošte so dobile nove odredbe o strožji cenzuri tudi za pisma, ki ne prihajajo iz Argentine, za katero veljajo itak strožji cenzurni predpisi. Toda poštnih uslužbencev je premalo, da bi mogli pregledati vsa pisma, ki prihajajo iz tujine.

Najnovejša poročila povedo, da so se na postajah ljudske milice nabrali kupi pisem Narodnega odbora. Tja jih prinašajo predvsem komunisti, ki so ta pisma dobili. Prinašajo pa jih tudi nekateri nekomunisti iz starih predelov, ki so posledicami, ako bi pri njih našli ta pisma, ki vsebujejo „protirežimsko propagando“, katero je treba takoj oddati na milici.

Prepričan sem, da so bila ta pisma najučinkovitejša propaganda in obenem spodbuda ljudem, da zahtevajo izpolnjevanje vladinih obveznosti in ustavnih določil. Zato je prav, da s tako propagando nadaljujete.

Naj vam sporočim še to, da pripovedujejo obiskovalci Trsta iz Slovenije, da se opaža velika nervoznost pri višjih režimovskih funkcionarjih. Pritisk na verne ljudi in Cerkev se

je poostril. Staršem, ki pošiljajo otroke k verouku, delajo vedno večje sitnosti. Sramotenje vere in Cerkve v šolah se stopnjuje. Vrednost učiteljev in profesorjev se meri po tem, kako znajo sramotiti vero in vcepljati marksizem v mlade glave. Komunistična oblast bi silno rada povsod uvedla celodnevni pouk, da bi tako iztrgali otroke od staršev in njihovega vpliva. Pa jim za uresničenje tega namena manjka učiteljev in učiteljic.

Kontrola nad obiskovalci domovine je vedno večja. Pri nekem duhovniku iz Amerike so napravili telesno preiskavo, ker so sumili, da nosi s seboj protikomunistično propagando. Slovenskega redovnika so dolgo zasliševali in snemali ves razgovor na magnetofonski trak. Hoteli so vedeti, kdo dela v inozemstvu proti jugoslovanskemu režimu, kdo piše v časopise in revije in podobno. V zadnjem času skoraj nihče ne uide zaslišanju ali „razgovoru“, kakor tam pravijo.

B. S. (Trst)

Zares — najučinkovitejša akcija! — —

Tema za razmišljanje:

Karkoli storiš, delaj premišljeno in misli na posledice!

(Latinska rečenica)

Verinov:

Tožba

Preklicanec sem jaz usode krute,
brezdomec brez ljubezni sem goreče,
nikjer ne najdem ne mirú, ne sreče,
trpim brezmejno pod udarci knute.

Zapuščen tavam, blodim po puščavi
življenja, spremljevalka moja je samota
ne vem kaj je ljubezen, kaj lepota
brez smisla up je vsak sanjavi.

Ko so iz prs srcé mi vzeli vse drhteče,
pričakoval jaz v smrti sem rešenje
želeč, da bi končalo se trpljenje.

Le kratek up, kot zvezda, ki le bežno se leskeče
bilé so želje, ko mi vzknilo je spoznanje,
da tudi smrt za mene so le sanje.

Pastorji izdali begunca komunistični policiji

Lani sredi septembra je iz komunistične cone prišel v Zahodno Nemčijo nemški inženir Defort, ki je prebil več let v komunističnih ječah v Vzhodni Nemčiji, kjer so ga zaradi njegovega protikomunističnega prepričanja mučili, pretepali in vlačili po podzemskih bunkerjih.

Po svojem prihodu v Zahodno Nemčijo je inženir Defort javno obtožil celo vrsto oseb, ki so se nad njim težko pregrešile v dobi, ko je bil pod komunisti ujet in zaprt.

Med drugimi je obtožil tudi tri pastore, ki so ga v Vzhodni Nemčiji kot begunca izdali ter izročili komunistični policiji.

Inženir Defort je l. 1973 odšel iz Vzhodne Nemčije na Češko, da bi od tam laže pobegnil na Zahod. Njegov poskus bega so odkrili ter je bil zaradi tega obsojen na tri leta ječe. Iz zapora se mu je posrečilo l. 1975 pobegniti. Na begu je hotel prekoračiti nemško-poljsko mejo ter se zateči na Poljsko.

Ko je bil že v bližini poljske meje, se je nekega večera zatekel v župnišče v kraju Forst-Eula ter prosil za pomoč. Tamkajšnji trije protestantski duhovniki pa so begunca izdali ter poklicali komunistično policijo, da je Deforta prijela.

Zaradi te izdaje je Defort prebil nadaljnjih 32 mesecev v ječi, kjer so ga pretepali in vlačili po podzemskih mučilnicah, celicah in bunkerjih.

Inženir Defort je objavil, da so mučitelji z vso silo butali z njegovo glavo ob zid ter ga do nezavesti pretepali s pendrekom. Ko je naslednji dan prosil dva dežurna oficirja za zdravniško pomoč, ga nista pustila k zdravniku, čeprav je imel pretres možganov in številne rane po glavi. Tudi ta dva komunistična oficirja je inženir Defort sedaj javno obtožil z navedbo njihovih imen ter činov.

Na te obtožbe inženirja Deforta je odgovorilo vodstvo protestantske Cerkve v Vzhodni Nemčiji z javno izjavo, v kateri sicer ne zanika izdaje, pač pa poskuša braniti na vse načine omenjene tri duhovnike. Cerkev pravi, da so duhovniki izročili Deforta komunistični policiji zato, da bi ga „obvarovali“ velikih nevarnosti na nadaljnjem begu.

Inženir Defort je ostro zavrnil trditve Cerkve ter pravi, da se je na begu preko dneva uspešno izognil veliki komunistični hajki za njim. Ko je prišel zvečer v župnišče, je imel zelo dobre izglede, da pride tekom noči preko poljske meje, ker ga čez dan niso ujeli, ko je bila nevarnost zaradi svetlobe mnogo večja.

Defort pravi, da je računal z možnostjo, da mu v župnišču odklonijo vsako pomoč. Nikakor pa ni računal s tem, da ga bodo duhovniki podlo izdali komunistom. Na to Defort sploh ni bil pripravljen.

Ta dogodek z ostro lučjo osvetljuje mišljenje in ravnanje duhovnikov,

ne samo v Vzhodni Nemčiji temveč v katerikoli komunistični državi. Nekaj podobnega bi se moglo dogoditi beguncu tudi v današnji Sloveniji, če bi naletel na kakega Ciril-Metodarja ali podobno ustrojenega duhovnika.

Za vsem tem tiči globok vdor in vpliv marksistične miselnosti na duhovnike v komunističnih državah, ki ga vodi in razvija komunistična partija na različne načine.

Človek se pri tem spominja na preroške besede pokojnega kardinala Mindszentija, ki je pred dvema leti, par tednom pred smrtjo, dejal: „Današnja Cerkev na Madžarskem je dejansko mrtva. Komunistični režim nas bo izpodkopaval tako dolgo, da bomo zgrmeli v prepad boljševizma.“

Te Mindszentijeve besede veljajo za današnjo Slovenijo prav tako kakor za Madžarsko in sploh za katerokoli vzhodnoevropsko državo pod komunističnim režimom.

IZ PISEM

Mannheim, 1. avgusta 1977.

Dragi gospodje uredniki!

Zgodovinski viri poročajo, da je car Samuel zaskrbljeno čakal poročila o poteku bitke med Makedonci in Bizantinci pod goro Belasico.

Proti večeru se je njegovemu taboru bližala dolga kolona njegovih vojakov, ki so bili z vrvjo povezani med seboj. Bizantinci so jih oslepili. Ie vsakemu stotemu vojaku so pustili po eno oko, da je mogel voditi svoje tovariše na poti domov. Samuela je ob pogledu na njegovo slepo vojsko zadela kap.

„Kolike hudobije je zmožna človeštvu zloba!“

V roke mi je prišla *Bela Knjiga*. Vsebinsko bogat uvodnik odlično predstavlja knjigo slovenskih mučencev. Zgrozil sem se ob imenih tisočev pomorjenih domobrancev, med katerimi sem našel tudi nekaj mojih prijateljev in znancev.

Hočete bodočim slovenskim rodovom izročiti bogato zapuščino, to je, čim popolnejšo in resničnejšo sliko naše bližnje preteklosti, brez katere ne bi bilo sedanjosti, pa tudi ne bo prihodnosti.

V Taboru št. 6/77 sem za boljše razumevanje večkrat prebral članek pod naslovom: „Pismo slovenskemu zgodovinarju“, kateri je izšel izpod peresa g. A. Fabiančiča (ki ga osebno ne poznam), a če ga sodim po njegovem pisanju, razumem, da gre za osebo širokega kulturnega obzorja; pa kritičnega duha mu ne manjka, ker je potrebno, ako hoče pisati objektivno.

Veliko in pohvale vredno je vaše delo; ne samo na socialnem, ampak tudi na zgodovinskem polju, kjer že vrsto let krepko pobijate rdeče izmiš-

ljetine in tako skrbite za čistost domobranske ideje, katera ne more in ne sme umreti.

Ni se motil A. Lincoln, ko je zapisal tele besede: „Mogoče je varati nekatero vedno, ali nekaj časa vse; ni pa mogoče varati vseh vedno.“

Želim Vam še mnogo uspehov in Vas vse lepo pozdravljam.

Vaš

Jože Bele

Córdoba, 25. novembra 1977

Cenjeni g. urednik!

Čestitam g. dr. Milošu Vauhniku k dobro utemeljenemu članku o hrvaškem vprašanju. Prepričan sem, da se velika večina Slovencev, pa tudi velika večina Hrvatov prav gotovo strinja z njegovimi izvajanji.

Kot komentar na članek podajam naslednje pripombe:

a) Kdor ruši edinstvo in seje razdor, pomaga sovražniku. To je stara resnica, ki je pa ti „Hrvati“, na žalost še danes niso uvideli in celo še ne vedo, KDO JE NJIHOV RESNIČNI SOVRAŽNIK IN KDO PRIJATELJ.

b) Vsak podvig (tako tudi državna oblast) mora biti zasnovan na nadnaravnih moralnih zakonih, ki izhajajo od Boga: na ljubezni, resnici in pravici. Prav tukaj, kakor v vsem socialnem življenju, velja zapoved: „Ne delaj drugemu, česar sam ne želiš, da ti kdo stori!“ —

Pravi rodoljub priznava rodoljubnost svojega soseda in pravi brat sprejme svojega brata kot brata.

c) Fanatizem, to je zaslepljenost, zasnovana na megalomanskem zanosu, lažeh in sovraštvu, vodi samo v nesrečo vseh. Edini opravičljivi fanatizem je fanatizem v vesoljni ljubezni.

d) Kristjani, če hočejo biti resnično kristjani, se ne smejo držati makiavelističnega gesla: „Cilj opravičuje sredstvo“, ker ni vseeno, ali pridemo do cilja po poti, začrtani po krščanskih načelih, ali pa dosežemo cilj preko krivic, laži in krvoprelitja.

e) Zakaj ti maloštevilni Hrvati, ki se ženejo za samostojno Hrvaško v „povijesnih granicah“, izvajajo teror nad ostalo hrvaško emigracijo, če se zavedajo pravilnosti svojega stališča?

f) Če je kdo resnično kulturne, to dokazuje s svojimi deli in mu ni treba kričati o svoji kulturi. Nič ne pomagajo besede, če jih dela zanikajo.

Upam, da z naštetimi pripombami prinašam zrnce h graditvi medsebojne sprave, razumevanja in ljubezni.

Prejmite iskrene pozdrave

Vaš

Ratko Šušteršič

Spoštovani g. inž.!

Najprej se Vam zahvaljujem za hiter odgovor; sodeč po datumu, je prišel v dveh dneh.

Zgoščeno povedano: Tabor št. 10-11 in od tam naprej ter obe omeñeni knjigi.

K dopolnitvi mojega prejšnjega pisma grem še naprej z mojimi spomini. Da smo izgubili borbo proti komunizmu, je razumljivo zaradi takratne v dnu zgrešene svetovne politike. Zaradi tega še danes marsikomu teče voda v grlo... in hočejo popraviti, kar bo vedno težje. Ampak nikdar in nikoli pa ne moremo razumeti, da smo izgubili naše borce na tak način. Isto velja za protikomuniste Hrvate in Srbe. Kje so voditelji — naši in njihovi — imeli takrat glave, zrelost v politiki in odgovornost? Popuščanje je že med vojno dalo slabe sadove; zakaj še naprej z njimi? Ena izmed največjih napak med vojno je bil tudi razdor; ta pa je bil podtalen, ali pa namenoma. „Ubi concordia, ibi bene“, je bil pozabljen dragocen pregovor.

Spominjam se tudi, da smo v Vetrinju prijeli enega Srba, kateri je ušel iz že vrnjenega transporta, ga peljali h g. K. v barake Hitler-jugend (osebno sem bil zraven) in mu ni verjel, da Angleži vračajo naše v Slovenijo, ter mu je rekel, da naj ne govori o tem ničesar, ker je samo laž. Zraven g. K. sta bila še dva brata... višja oficirja. Ko smo šli ven iz te barake nam je še enkrat ponovil ta Srb, da je to absolutna resnica.

Ker leta tečejo vsem, omenjam to, čemur sem bil priča, da ne bo ostalo v pozabi, ker danes smo, jutri že ne več...

Prisrčne pozdrave Vam in vsem, ki se trudite, da poveste in pišete resnico. — Bog z Vami!

Vaš

Srebar

„TABOR“ je toliko vaš, v kolikor z rednim plačevanjem naročnine križete stroške za njegovo izhajanje! Poravnajte jo pri zaupniku, ki vam „TABOR“ prinaša! Ali pa z denarno nakaznico na poznani naslov, ki ga prinašamo v vsaki številki! Ne prilagajte bankovcev pismom! — Hvala!

„TABOR“, ki gre v zaslužnjeni domovini od rok do rok, je prenosilec klice svobode, ki razjeda komunistično suženjstvo. Poravnajte naročnino in prispevajte v Tiskovni sklad, da bo to delo lahko nemoteno in vedno bolj uspešno opravljal!

Zakaj

Moj Bog,
zakaj še živim,
saj vedno trpim,
brez upov in nad
na rožno pomlad
v jeseni življenja...

saj veš, moj Bog,
da srce mi drhti
in zaman hrepeni
po poti do sreč
kot plamen goreč
v jeseni življenja...

Ludvik Ceglar

Naše dragotine

Dokler bom živel, te bom ljubil,
predraga moja domovina;
že dolgo let živim na tujem,
a ti ne greš mi iz spomina.

Dokler bom živel, te bom ljubil,
beseda blaga materina;
rad govorim jezike tuje,
a jezik moj si ti edina.

Dokler bom živel, te bom ljubil,
slovenska narodna družina;
med tujim narodom prebivam,
a tvojeja se čutim sina.

Dokler bom živel, te bom ljubil,
moj narod, jezik, domovina.
Naj Bog mi vnema to ljubezen,
da je ne ohladi tujina!

Popravki: Tiskarski škrat je najbrž hotel, da bi naš korektor namesto na počitnice šel klečat na turšično zrnje. Temeljito je namreč izkoristil pre obilico nakopičenega dela ob koncu leta v tiskarni in v zadnjo številko naše revije za minulo leto namešal toliko napak, da vseh sploh ne moremo popraviti. Naše bralce prosimo, da nam odpustijo in se ne jezijo preveč na korektorja, ki je ves minuli letnik še kar čuječe gledal tiskarskemu škratu na prste. Vsaj nekatere pa so tako debele, da jih bralcem moramo pomagati odstraniti.

Str. 291. — Zadnja fraza tretjega odstava se pravilno glasi: — kjer se na kulturnem nebu prižigajo nove zvezde „novih filozofov“. — Zadnji odstavek iste strani se glasi: „Prišli smo do prepričanja, da je velika iznajdba XX. stoletja koncentracijsko taborišče, ki ni nič drugega, kot dosplošen umor. Marksizem je opij človeštva!“

Str. 293. — V predzadnji vrsti drugega odstavka namesto: zacementirali slovensko revolucijo, pravilno: zacementirano slovensko revolucijo.

Str. 294. — V šestnajsti vrsti od zgoraj pravilno: kimavcem in nam...

Str. 296. — Tretja vrsta od spodaj nima tam kaj opraviti. Škrat jo je tja zataknil iz Djilasovih „Vojnih časov“ na str. 304-306.

Str. 300. — Datum pod naslovom govora Franceta Gruma se pravilno glasi: 3. septembra 1977.

Sandi Bolčina (Ljubljana!?): Kljub temu, da smo v emigraciji prva in edinstvena demokratična tribuna, vašega prispevka ne bomo prinesli — neglede na to, ali bi se z vami utegnili strinjati ali ne. Naših strani ne prebirajo namreč samo „politični masturbanti“ v emigraciji, ampak — najbrž s še večjim zanimanjem — za svobodo hlipajoči rojaki in njihovi režimski valpti v domovini. Zato je minimalni predpogoj — predvsem za takšne vrste dopis kot je vaš —, da vsaj mi pred tiskom poznamo avtorja s polnim imenom in priimkom, ne pa, da se nam šele mislite predstaviti „preko svojega agenta za zvezo“... Naš odgovor na vaše „osebno prepričanje, da je skrajni čas, da se prične z organiziranjem vseslovenskega protikomunističnega upora“: Če zares berete tudi Tabor, morate pač že vedeti, da je ta upor bil organiziran že leta 1943 v slovenskem domobranstvu generala Leona Rupnika, in — kakor tudi lahko razberete z vsake strani naše revije — ni končal v Vetrinju, ampak se nadaljuje — sedaj tudi že na svetovnih frontah — do končne osvoboditve naše mučniške domovine, ne da bi bili „izvzeti ljudje kot vi“! Če zares živite v domovini — v Ljubljani!? — lahko tudi vi postanete eden izmed tisočev naših svobodnih termitov, pa boste našli nešteto priložnosti, da na samem terenu pametno pomagate uresničiti cilj, ki ga oznanjate v svojem dopisu, — če ga bo narod v svobodi odobril... Ne vemo, kaj bodo storili drugi, katerim ste svoj

podpis še poslali; toda, če zares želite, da ga princeseemo tudi mi, pošljite nam prej svoje osebne podatke! — Na delo, svobodni termit, za Boga — Narod — Domovino! Pri tem vas bodo vedno spremljali naši borbeni pozdravi.

DAROVALI SO

Od 1. 11. 1977 do 31. 12. 1977.:	V spomin na pok. moža — očeta:	
Za zavetišče:	šproc — družina	10.000
Stante Stane	V spo. na pok. Frančka Podržavnik:	
Blejec Ema	Boc Milan	13.000
Šabič Branko	V spomin na pok hčerko Karino:	
Šabič Ana Marija	Fabjančič Anatol	1.000
Msgr. Novak France — cerk,	Tiskovni sklad gl. Tabor:	
nabirka pri sv. maši v	N. N., V. Ballester	400
zavetišču 4. 12. 1977. ..	Kosančič Bogdan	400
5.600	N. N., Miramar	1.090
Miklavžev štant (org. Zve-	N. N., Capital	400
za in Liga slov. mater in	Stante Stane	150
žena) v zavetišču 4. 12.	Buda Stane	1.000
1977.	Langus Milan	400
40.550	N. N., San Justo	400
v dolarjih: ..	Čarman Peter	1.400
Dejak France	Boc Milan	400
25	N. N., Argentina	15
Oreh Filip	šproc Berta	10.000
25	Mrak Stane (dol)	20
Tekavec Matt	Opomba:	
10	V šte. 9/77 Tabora je bilo, da je	
Kokelj — druž., Kanada	V šte. 9/77 Tabora je bilo, da je	
60	daroval za tisk. sklad Dejak France:	
V spomin na pok. Ludvika Pangos:	2 dol — pravilno je: 10 dolarjev. —	
Inž. Matičič — družina ...	Invalidski sklad:	
1.000	(v dol.)	
Ob prvi. obl. smrti Andrejčka Golob:	Tabor S.P.B., Cleveland ...	500
Fajfar Veronika	Jakopič Marjan	10
2.000	Dejak France	15
V spomin na pok. Ano Matičič:	Blatnik Viktor	5
Zajec Milan (dol.)	Sojer Jože	5
10	Pertič John	5
V spomin na pok. Pavleta Rupnik:	Mrak Stanko	20
Tomažin Franc		
2.000		
V spomin na pobite domobrance:		
Buda Stane		
2.000		
Mrak Stanko (dol.)		
20		
Božično darilo Zavetišču:		
Dr. Komotar Anton, Nemč.(dol.)		
100		
V spomin na pok. Malči Mežan:		
Bodnar Anton		
5.000		

Ker prostovoljcev za to izvidnico ni našel, je vprašal mojega brata, poveljnika čete Mraka, ako more on to storiti. Ker se je ta izvidniška patrola vsakemu zdela naravnost skoraj kot samomor, zato prostovoljcev zanjo ni bilo. Poveljnik Mrak je rekel: „Ako ukažem to izvidnico, se lahko zgodi, da sploh na to mesto ne bo šla, in nam lahko prinese izmišljeno poročilo.“ Zato je ponudil meni in Tonetu, da bi šla v to izvidniško patrolo, ker je pač nama najbolj zaupal.

Pri tem pa je tudi vidna hrabrost mojega brata, kajti gotovo mu ni bilo lahko pri srcu, poslati v tako nevarnost svojega brata in bratranca. Realistični idealizem pa premaga vse. Zato bi moral biti on prvi nagrajen z odlikovanjem za hrabrost!

Sredi dneva sva srečno prišla na kraj, kjer se je prejšnjo noč vršila borba. Nekaj sto metrov nad cestnim križiščem sva opazovala položaj. Očitno tam ni bilo mnogo partizanov; na cestnem križišču pa so urili kakih dvajset mobilizirancev. Pobrala sva eno odvrženo puško in vojaško torbo, oddala v vas nekaj strelov na cestno križišče in tako preplašila partizane, nato pa jo hitro ubrala nazaj, od koder sva prišla... Vesel je bil brat, ker sva se srečno vrnila, in prav tako tudi nemški oficir. Ni dvomil v najino sporočilo in rekel, da čuti veliko olajšanje in bo lahko napravil načrt za naš nadaljnji umik proti Zagorju ob Savi. Dostavil je, da je to najino izvidniško poročilo tako važno za vso našo skupino, da naju bo predlagal za odlikovanje. Nadaljnji umik je bil zelo naporen, ker je vodil preko številnih grap in hribov pod Kumom; pa smo le srečno prišli in prekoračili reko Savo.

S Tonetom nisva vzela resno tega predlaganja za odlikovanje; mislila sva, da se Nemeč le bolj šali; zato sva bila kar malo presenečena v Soteski, ko nama je to odlikovanje izročil sam gen. Rupnik. Vtaknil sem ga v žep nahrbtnika in ker so bila razočaranja ob koncu vojne nadvse pretresljiva, sem na to odlikovanje popolnoma pozabil. Ko pa sta me po vetrinjski tragediji zajela blizu jugoslovanske meje dva angleška vojaka, sta v nahrbtniku našla tudi to odlikovanje. Mislil sem, da jima bodo izpadle oči, tako sta buljila v tisti papir podpisan od samega „Führerja“; seveda sta mi to vzela, pa tudi ves denar, ki sem ga še imel...

Ne dvomim, da sva to priznanje zaslužila in da je najino hrabro dejanje koristilo nam domobrancem mnogo več, kot pa maloštevilnim Nemcem na tem umiku. Zato se tega odlikovanja, pa čeprav mi je bilo podeljeno od vrhovnega poveljstva nemške vojske, ne sramujem; kajti v tem se vidi le resnično, pravo spoštovanje do hrabrosti in idealizma. — Vse za Boga — Narod in Domovino.

Nikdar in ob nikakšni priložnosti ne pozabimo, da smo preživeli ostanki čistih domobranskih junakov, ki so o pravem času in na pravem mestu vsemu svobodoljubnemu človeštvu pokazali pravo pot v resnično svobodo:

Bog — Narod — Domovina!

V S E B I N A

še eden, ki se je rešil	1
32 años oculto	1
Half a life in hiding	2
Misli ob Novem letu 1978 (F. G.)	3
Božič 1977 in Novo leto 1978 (Ivan Palčič)	5
Po Titu — kaj?	6
Tabor	7
Usodni dnevi — usodni koraki	8
Usodni dnevi — usodni koraki	8
Četništvo in domobranstvo (Stane Buda)	9
Odlikovanje za hrabrost (Stanko Mrak)	12
Solženicin in usoda ruskega naroda (T. S.)	13
Iz zavetišča	25
Naše mladike	26
Naši možje	27
Molitev (J. D.)	23
Za 80-letnico ge. Olgi Rupnikovi (Jože Vrtačnik)	29
Mnenja in vrenja.....	30
TABOR ZDSPB v polnoletnosti	36
Iz društev	38
Naši mrtvi	39
Za beležnico	40
Tožba (Verinov)	41
Pastorji izdali begunca komunistični policiji (T. S.)	42
Iz pisem	43
Zakaj (Verinov)	46
Naše dragotine (Ludvik Ceglar)	46
Na uredniški mizi	47
Darovali so	48

